

PERE ALBERT:
BARCELONA CANON, ROYAL ADVOCATE,
FEUDAL THEORIST

DONALD J. KAGAY¹

Date of reception: October 2001

Date of acceptation and final version: December 2001

Resumen: En este artículo se estudia la vida y la carrera de uno de los jurisconsultos medievales más importantes de Cataluña. Utilizando la documentación notarial y judicial, el autor analiza la labor de Pere Albert como juez y abogado. Els *Costums de Catalunya* y otros tratados de Pere Albert constituyen la base para el estudio de la carrera del jurisconsulto, como teórico en ley feudal y real. El artículo se basa en una colección de documentos originales relativos a Pere Albert, que el autor incluye en un apéndice.

Palabras clave: Derecho medieval, Feudalismo, Cataluña, Gobierno real, Corona de Aragón.

Abstract: In this article, the life and career of one of Catalonia's greatest medieval legalists is discussed. Using notarial and court documentation, the author explores the work of Pere Albert as judge and advocate. The *Customs of Catalonia* and other of Pere Albert's treatises form the basis for the review of the legislator's career as a theorist in feudal law. The basis for this article is the collection of documents pertaining to Pere Albert, which the author includes in an appendix

Key-words: Medieval Law, Feudalism, Catalonia, Royal Government, Crown of Aragon.

Few academic terms have caused greater consternation and misunderstanding within the fragile historiographical arena of the Middle Ages than has that of feudalism. Long seen as the unifying principle of the “long middling age” between the apex of classical civilization and the new headlands of

---

¹Professor at the Albany State University, Georgia (USA)

Renaissance thought, the perfect “feudal pyramid” has been at the center of a raging academic conflict for almost three decades. On the one side of this explosive issue, girded for righteous battle, stand the “deconstructionist” army. Led by Elizabeth Brown and Susan Reynolds, this force of new cultural theorists has taken the field to deny the very viability of feudalism as a concept. They claim it rather to be the anachronistic “construct” of a much later ages, that of French absolutism². On the far side of this hushed battlefield stand the retainers of an opposing academic army, the “social” school, who view feudal relations, especially in southern Europe, as one of a number of societal elements, which were adapted and shared like any new technology across ethnic and class lines³. Rather than enter this muddled fray with yet another solution to the feudal conundrum (a school I might call ‘indigineous’), I propose to review the life and work of one thirteenth-century royal lawyer and judge whose entire career of adjudication and legal theory was acted out against the backdrop of Catalonia, “one of the most feudalized regions of southern Europe”⁴.

The legist in question, Pere Albert, spent his long career in the service of the church as a canon of the Barcelona cathedral, the *Seu*. His importance for Catalan law, however, was tied to his profession as advocate and judge for one of the region’s greatest sovereigns, Jaume I (1213-1276). Besides spectacularly fulfilling the self-imposed mission of unrelenting war against his Muslim neighbors which led to his great victories between 1228 and 1244 against Majorca and Valencia⁵, Jaume also shouldered the duty of

²Elizabeth A.R. BROWN, *The Tyranny of a Construct: Feudalism and the Historians of Medieval Europe*, «AHR», 79 (1974), pp. 1063-89; Susan REYNOLDS, *Fiefs and Vassals: The Medieval Evidence Reinterpreted*, Oxford, 1994, pp. 775-86.

³Abilio BARBERO and Marcelo VIGIL, *La formación del feudalismo en la península ibérica*, Barcelona, 1978; repr. Barcelona, 1986; Pierre BONNASSIE, *From Slavery to Feudalism in South-Western Europe*, trans. Jean Birrell (Cambridge, 1991); Guy BOIS, *The Transformation of the Year One Thousand*, Manchester, 1992; Thomas F. GLICK, *From Muslim Fortress to Christian Castle: Social and Cultural Change in Medieval Spain*, Manchester, 1995.

⁴Archibald LEWIS, *Land and Social Mobility in Catalonia, 778-1213*, in «Geschichte in der Gesellschaft; Festschrift für Karl Bosl zum 65 Geburtstag», ed. Frederich PRINZ, Franz-Josef SCHMALE & Ferdinand SEIBT, Stuttgart 1974, p. 319.

⁵Micaela DANÚS, *Conquesta y repoblación de Mallorca: Notas sobre Nicolau Bovet*, «X CHCA, Comunicaciones 1-2, pp. 41-64; Charles Julian BISHKO, *The Spanish and Portuguese Reconquest*, in «A History of the Crusades», ed. Kenneth SETTON et al., 6 vols. (Madison, Wisc. 1962-75), 3, pp. 396-457, esp., 400-5; Alvaro SANTAMARÍA, *La expansión político-militar de la Corona de Aragón: Baleares*, in «X Congrés d'història de la corona d'Aragó. Jaime I y su época» [hereafter X «CHCA»], 3 vols., Zaragoza, 1980, Ponencias, 91-109; Antonio UBIETO ARTETA,

extending clear laws and fair justice to all his subjects, new or old, Christian, Muslim, or Jewish⁶. To carry out this ambitious task, made even more daunting by the competing legal systems of the lands he ruled, Jaume increasingly relied on professionals university-trained in the “new laws” of Rome and the church⁷. Despite the objections of his barons to these legal “innovations” (hurt feelings which turned into full scale, though intermittent rebellion between 1265 and 1348⁸, Jaume and many another royal state builder of thirteenth- and fourteenth-century Europe were unable to do without the ruling apparatus inherent in Roman law⁹. In this full tide of Romanist influence within the Crown of Aragon, then, Pere Albert made his mark not only as one of Jaume I’s “lawmen” but also as a theorist who attempted to establish an adjudicative system for the confusing feudal norms he often had to rule on in his courtroom.

Following the “reception” of Roman law in Italy and southern France during the second half of the twelfth century, professional legal studies

La reconquista de Valencia y Murcia, X «CHCA», Ponencias, 147-66; Derek W. LOMAX, *The Reconquest of Spain*, London, 1978, pp. 141-42.

⁶For royal extension of justice as a prerequisite for sovereignty, see *Colección de las cortes de los antiguos reinos de Aragón y de Valencia y el principado de Cataluña* [hereafter CAVC], ed. Fidel FITA Y COLOMÉ and Bienvenido OLIVER Y ESTELLER, 27 vols. (Madrid, 1896-1922), 1, pt. 1, pp. 55-56; José Antonio MARAVALL, *Estudios de historia del pensamiento español*. 2 vols (Madrid, 1972, repr. Madrid, 1983), 1, pp. 95-98; Joseph F. O'CALLAGHAN, *The Ideology of Government in the Reign of Alfonso X of Castile*, «Exemplaria Hispanica», 1 (1991-1992), pp. 8-10; IDEM, *The Learned King: The Reign of Alfonso X of Castile*, Philadelphia, 1993, pp. 22-30; Thomas N. BISSON, *Prelude to Power: Kingship and Constitution in the Realms of Aragon, 1175-1250*, in «The Worlds of Alfonso the Learned and James the Conqueror», ed. Robert I. BURNS, S.J. Princeton, 1985, pp. 23-40.

⁷CAVC, 1, pt. 1, pp. 137-38; Guillem María de BROCA Y MONTAGUT, *Historia del derecho de Cataluña*, Barcelona, 1985, p. 343; Eduardo de HINOJOSA Y NAVEROS, *La admisión del derecho romano en Cataluña*, in IDEM, *Obras completas*, 3 vols. (Madrid 1948-79), 2, p. 398; Antonio AUNÓS PÉREZ, *El derecho catalán en el siglo XIII*, Barcelona, 1926, pp. 36-37.

⁸Jesús LALINDE ABADÍA, *Ordenamiento interno de la Corona de Aragón en la época de Jaime I*, «X CHCA», Ponencias, pp. 186-97; IDEM, *La jurisdicción real interior en Cataluña ("Corts, Veguers, Baïlles")*, Barcelona, 1966, pp. 199-201; Lope Rogelio PÉREZ BUSTAMENTE, *El gobierno y la administración de los territorios de la Corona de Aragón bajo Jaime I el Conquistador y su comparación con el régimen de Castilla y Navarra*, «X CHCA», Comunicaciones, 1-2, pp. 515-32; Antonio M. ARAGÓ and José TRENCHS ODENA, *Las escribanías reales catalano-aragonesas de Ramón Berenguer IV a la minoría de Jaime I*, «RABM», 80 (1977), pp. 421-42; AUNÓS PÉREZ, 1, pp. 145-49.

⁹Paul FREEDMAN, *Catalan Lawyers and the Origins of Serfdom*, «Mediaeval Studies», 4 (1986), pp. 291-92; Fritz KERN, *Kingship and the Law*, trans. S.B. CHRIMES, Oxford, 1939, pp. 76-79; William E. BRYNTESON, *Roman Law and Legislation in the Middle Ages*, «Speculum», 41 (1966), p. 425; Hans Julius WOLFF, *Roman Law: A Historical Introduction*, Norman, Okla., 1976, pp. 130-31.

quickly propelled such schools as Bologna and Montpellier to prominence¹⁰. Students, sensing the unlimited career possibilities the law offered them, came to the new universities “in crowds” and then found careers in royal, clerical, and municipal courts as well as in the university lecture room¹¹. In essence, Pere Albert typified a generation of Hispanic law students, marked by such great canonist/teachers as Ramon de Penyafort, Vincentus Hispanus and Bernardo of Compostella as well as the royal and municipal legists as Guillem Botet and Vidal de Canelles¹². The sixteenth-century chronicler, Jeronimo Zurita, would characterize this great flood of university-trained legists as “men who prided themselves on being experts in legal science, and in civil and canon laws”¹³.

Ironically, the only patches of light cast over Pere Albert’s life and career are largely provided from the legal memoranda and documents

¹⁰For influence of Roman law in the later Middle Ages, see André GOURON, *La science juridique française aux XIe et XIIe siècles: Diffusion du droit de Justinien et influences canoniques jusqu'à Gratien*, in IDEM, *Etudes sur la diffusion des doctrines juridiques médiévaux*, London, 1987, pp. 22-23; J.F.T. PLUCKNETT, *The Relations between the Roman Law and the English Common Law down to the Sixteenth Century. A General Survey*, «University of Toronto Law Journal», 3 (1939-40), pp. 24-50, esp. 32; Quirinius BREEN, *The Twelfth-Century Revival of Roman Law*, «Oregon Law Review», 24 (1944-45), pp. 244-85; WOLFF, p. 188; Knut Wolfgang NÖRR, *Institutional Foundations of the New Jurisprudence*, in «Renaissance and Renewal in the Twelfth Century», ed. Robert BENSON and Giles CONSTABLE, Cambridge Mass., 1982, pp. 324-38; Charles DUGGAN, *Papal Judges Delegate and the Making of the 'New Law' in the Twelfth Century*, in «Cultures of Power: Lordship Status and Procession in Twelfth-Century Europe», ed. Thomas N. BISSON, Philadelphia, 1995, pp. 172-202; Charles Homer HASKINS, *The Renaissance of the Twelfth Century*, Cambridge, Mass., 1927, repr., New York, 1976, pp. 193-223.

¹¹Antonio GARCÍA Y GARCÍA, *La penetración del derecho clásico medieval en España*, «AHDE», 36 (1966), pp. 575-93, esp. 579-80.

¹²Eduardo de HINOJOSA Y NAVEROS, *La admisión del derecho romano en Cataluña*, in IDEM, *Obras completas*, 3 vols. (Madrid, 1948-1974), 2, pp. 391-92; L. J. DALY, S.J., *The Medieval University*, New York, 1961, pp. 69-70; Joaquim MIRET I SANS, *Escolars catalans al estudi de Bolonia en la XIIIe centúria*, «BRABLB», 8 (1915), pp. 137-55; Marc BLOCH, *Feudal Society*, trans. L.A. Manyon. 2 vols. (Chicago 1966), 1, pp. 116-17; Hastings RASHDALL, *The Universities of Europe in the Middle Ages*, ed. F.M. POWICKE and A.B. EMDEN, 3 vols. (Oxford, 1895, repr. Oxford, 1997), 1, p. 156; 2, pp. 13, 121. GARCÍA Y GARCÍA, *Penetración*, pp. 582-83; BRUNDAGE, *Medieval Canon Law*, pp. 196-97, 201, 222-23; Cyril E. SMITH, *The University of Toulouse in the Middle Ages*, Milwaukee Wisc., 1958, p. 207; Pedro VIDAL, *Anales de la Orden de Predicadores, 1172-1228*, Biblioteca Universitaria de Barcelona, MS. 748-49, fol. 270; F. Balthasar SORÍO, O.P., *De viris illustribus Provinciae Aragoniae Ordinis Predicatorum*, Valencia, 1950, pp. 34-38; Ferran VALLS TABERNER, *Los abogados en Cataluña durante la edad media*, in IDEM, *Obras selectas*, 4 vols. (Madrid, 1954-1961), 2, pp. 281-318, esp., 310-16; Francisco ELÍAS DE TEJADA, *Las doctrinas políticas en la Cataluña medieval*, Barcelona, 1950, p. 178.

¹³Robert I. BURNS, S.J., *Canon Law and the Reconquista: Convergence and Symbiosis in the Kingdom of Valencia under Jaume the Conqueror (1213-1276)*, in «Proceedings of the Fifth International Congress of Medieval Canon Law», Vatican City, 1980, pp. 387-424, esp., 389.

connected with the cases he judged that he certified or witnessed before other courts. From the fleeting glimpses of the legislist's life provided by these records, it seems likely that his career path had already been taken by members of his own family. In the first decade, a "master Albert," a canon of Barcelona, was listed among the Spanish students at Bologna¹⁴. From the 1230s, it is certain that Pere Albert was himself a member of the Barcelona cathedral chapter and remain so until the 1260s when his son or brother, Paschal, would join him as a canon¹⁵.

As a legal mind of some ingenuity known for fair verdicts and clever theory, Pere Albert enjoyed an extremely varied career as a royal judge and ambassador as well as an ecclesiastical arbiter. As a judge delegate, he decided a great number of cases involving the Catalan nobility which focused on feudal tenure and inheritance, debt, dowries, and imposts traditionally owed by laymen to clerical institutions¹⁶. Because of his reputation for trustworthiness and the ability to keep a secret, Pere Albert was also asked to serve as a confidential agent by his royal master on a number of occasions, the most important of which occurred in 1259 when the canon was included in an embassy which worked out the marriage terms between Jaume's son, Pere, and Constanza of Hohenstaufen¹⁷. In addition to this crucial role in lay affairs, the Barcelona canon engaged in very similar activities for the clerical institutions of which he was a member by representing his bishop in court and attending the provincial council of Tarragona in 1249 as a proctor for the chapter¹⁸. On occasion, the two professional worlds he worked in coalesced as in 1236 when he was called on as both royal servitor and churchman to

---

¹⁴Stephen P. BENSCH, *Barcelona and its Rulers, 1076-1291*, Cambridge, 1995, 380.

¹⁵Arxiu de la Catedral de Barcelona [hereafter ACB], Pergamins, Diversorum C (d), no. 3248; Arxiu de la corona d'Aragó [hereafter ACA], Pergaminos de Jaume I, no. 1721. Both Petrus Albertus and Paschasius Albertus, referred to as "canonici Barchinone", are listed as witnesses of this document.

¹⁶ACB, Pergamins, Diversorum A, no. 2311; Diversorum B, no. 1184; C (d), nº 4106; ACA, Pergaminos de Jaume I, nos. 1035, 1241, 1684. See also Linda A. McMILLIN, *Sacred and Secular Politics: The Convent of Sant Pere de les Pueches in Thirteenth-Century Barcelona*, in «Iberia and the Mediterranean World in the Middle Ages», ed. Paul CHEVEDDEN, Donald KAGAY, and Paul PADILLA, Leiden, 1996, pp. 225-38, esp., 235.

¹⁷Diccionari Biogràfic [hereafter DB], 4 vols. (Barcelona, 1966), 1, p. 39; Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*. 4 vols. (Barcelona, 1950-1962.), 1, pp. 90-93; E.L. MIRON, *The Queens of Aragon*, London, 1913, pp. 111-12.

¹⁸ACB, Pergamins, Diversorum B, no. 754; C (d), no. 4106.

witness Jaume's oath of homage and fealty to the bishop of Angoulême for crucial fiefs on the French side of the Pyrenees¹⁹. For his "free and devoted service" (*grata et devotio servicia*), the Barcelona cleric was rewarded with both money and land by the king, acquiring a great number of properties in Barcelona near the Castell-nou and along the *Call*, one of the capital's oldest streets that wandered near the walled —off Jewish quarter²⁰.

Had it not been for avocation as legal theorist, Pere Albert, despite his long and varied career, would hardly have attained the fame that still clings to his name in Catalan judicial circles. The *Customs of Catalonia*, his most important work penned at some time in the 1240s, attempted to make some sense out the confusing welter of feudal practices that still held sway in the Catalonia of his day. Honoring the work of the "Romanizing lawyers" in the court of Ramon Berenguer IV (1131-1162) who gave some order to Catalan feudalism and ranking to Catalan nobility while endowing the king with a king-like authority²¹. While starting from the same point as the *Usatges* did, Pere Albert's "treatise" lacked even a feigned public role and, though dealing with feudal relations in Catalonia, did so in an extremely practical way by attempting to supply legal explanations for the most important feudal matters that came before him for adjudication. In a very broad sense, he filled in some of the gaps the creators of the *Usatges* had carefully avoided, but, in the same way, left some very important subjects untouched.

The resultant discussion of issues important to lords and vassals, however, was itself as chary in some detail as the collection it set out to complete. In the questions he set out to answer, Pere Albert is quite thorough and logical, writing as though giving directions to his colleagues on the royal bench. The subjects the Barcelona canon wends his way through were surely

¹⁹Ambrosio HUICI MIRANDA and María Desamparados CABANES PECOURT, eds., *Documentos de Jaume I de Aragón* [hereafter DJ], 5 vols. (Valencia, 1976-1988), 1, pp. 391-92, doc. 241; Joaquim MIRET I SANS, *Itinerari de Jaume I "el Conqueridor"*, Barcelona, 1918, pp. 125-26. For the unsettled nature of these Pyrenean frontiers, see Peter SAHLINS, *Boundaries: The Making of France and Spain in the Pyrenees*, Berkeley, 1989.

²⁰Arxiu de la Catedral de Barcelona [hereafter ACB], Pergamins, Diversorum D=C, no. 3248. For Jewish quarter, the *Call*, which stretched from the Castell-nou to the central cathedral, see T.N. BISSON, *The Medieval Crown of Aragon. A Short History*, Oxford, 1986, p. 78; BENNSCH, *Barcelona and its Rulers*, pp. 34, 87; Francesc CARRERAS I CANDI, *Geografía general de Cataluña. La ciudad de Barcelona*, Barcelona, 1916, p. 17.

²¹*The Usatges of Barcelona: The Fundamental Law of Catalonia*, trans. Donald J. KAGAY, Philadelphia, 1994, pp. 17-24; Adam J. KOSTO, *Making Agreements in Medieval Catalonia: Power, Order, and the Written Word, 1000-1200*, Cambridge, 2000, pp. 278-81.

those he had adjudicated in his long career. They include: (1) the extent of royal sovereignty attached to the office of the count of Barcelona; (2) the ceremony of homage by which lords were bound to vassals and the actions that would lead to the rupture of such ties; (3) the sale, transfer, inheritance, and division of the fief; (4) the sale and transfer of castle tenancies; (5) the nature of the castellan's office and its jurisdictional relationship to castle garrisons and the populace living in the fortress hinterland, and (6) the extent of peasant freedom in the different regions of Catalonia. Though some of these questions became moot in the next century as Catalan feudalism continued to change, a number of them had an unexpected influence as the careful and incomplete sovereignty of the count of Barcelona was replaced by the centralizing influence of the Catholic Kings and the Hapsburg dynasty. Surely the most vexing questions he plumb focused on how much service did a subject have to render to his sovereign and was there a territorial limit to it²². Another issue explored in the *Customs* that became extremely important in the late fifteenth century was that of serfdom. This increasingly repressive legal form would only cease to exist after a full decade of bloody peasant rebellion and civil war (1452-1462)²³.

Unlike Alfonso X's *Siete Partidas*, another Iberian work of legal philosophy to appear in the mid-thirteenth century, the *Customs of Catalonia* never evolved from an adjudicative notebook to a full blown judicial system. It was not intended as a general piece of legislation and would not be linked to the canon of Catalan traditional law for well over a century after its completion²⁴. Far from a code in the style of Roman and canon legal

²²JOAN DE SOCARRATS, *In tractatum Petri Alberti canonici Barchinonensis de consuetudinibus Cataloniae inter dominos et vassalos ac nonnullis aliis que commerationes Petri Alberti appellantur*, Barcelona, 1551, pp. 349, 417-18; *Los Usatges de Barcelona y els Commemoracions de Pere Albert*, ed. Josep ROVIRA I ÈRMENGOL, Barcelona, 1933, pp. 181-83, 186-87; Donald J. KAGAY, *The King's Right Must Be Preferred to the Lord's: Sovereignty and Suzerainty in the Treatises of Pere Albert*, «Proceedings, 10th International Congress of Medieval Canon Law», Forthcoming.

²³SOCARRATS, p. 338; ROVIRA I ÈRMENGOL, pp. 178-79; Paul FREEDMAN, *Catalan Lawyers and the Origins of Serfdom*, «Mediaeval Studies», 4 (1986), pp. 288-314, esp., 294-99; IDEM, *The Enserfment Process in Medieval Catalonia: Evidence from Ecclesiastical Sources*, «Viator», 13 (1982), pp. 225-44; IDEM, *The Origins of Peasant Servitude in Medieval Catalonia*, Cambridge, 1991; Jaume VICENS VIVES, *Història de las remensas (en el siglo XV)*, Barcelona, 1976, pp. 18-31.

²⁴José María FONT RIUS, ed., *Constitucions de Catalunya*, Barcelona, 1988, pp. XVIII, XXI, LXVII-LXX, CXXVII-CXXIX.

collections that Pere Albert was so familiar with, his principal work was, in essence, a snapshot of feudal practice in thirteenth-century Catalonia. The incomplete nature of the *Customs* may not have been accidental but rather might have been the author's way of establishing some general legal standards for a constantly evolving feudal world in which fief and alod existed side by side, kings stood as vassals for ecclesiastical lords, and employees swore fealty to "faithfully serve" their employer- who might even be a monastic or municipal corporation- and received in exchange not a fief but a salary²⁵. In a very real sense, then, Pere Albert expressed a deep understanding that Catalonia, like so many European lands of the time, was an amalgam of both feudal and allodial tenure as well as of oral custom and written law. Like Janus, it looked back to its simple origins as a frontier march and forward to its evolving statehood based on international trade²⁶.

---

²⁵José RIUS SERRA, ed., *Cartulario de Sant Cugat del Vallès*, 3 vols. (Barcelona, 1945-1947), 3, pp. 201-2, 384-85, 399-400, docs. 1032, 1264, 1282; Federico UDINA MARTORELL, ed., *El "Llibre Blanch" de Sant Cugat*, Barcelona, 1947, pp. 2-3, doc. 2; MIRET i SANS, *Itinerari*, p. 133; DJ, 2, pp. 33-34, doc. 267; Johannes VINCKE, ed., *Documenta Selecta Mutuas Civitatis Arago-Catalanicae et Ecclesiae Illustrantia*, Barcelona, 1936), pp. 498-99, doc. 650; J.N. HILLGARTH and Giulio SILANO, eds., *The Register "Notule Communium 14" of the Diocese of Barcelona (1345-1348)*, Toronto, 1983, pp. 117, 249-52, 295, docs. 41, 73, 281; CAVC, 2, p. 249; Donald J. KAGAY, *Royal Power in an Urban Setting: James I and the Towns of Crown of Aragon*, «Mediaevistik», 8 (1995), pp. 127-36.

²⁶Robert I. BURNS, S.J., *Islam under the Crusaders: Colonial Survival in the Thirteenth-Century Kingdom of Valencia*, Princeton, 1975, pp. 274-75.

APPENDIX

DOCUMENTS OF PERE ALBERT²⁷

1

1233, May, 4.

Pere Albert recognizes that owes to Ferrer de Granada fifty Barcelona sous and provides schedule for the repayment of the debt.

Arxiu Capitular de Barcelona, Pergamins, Diversorum D (d), no. 3248

Sit omnibus notum quod ego Petrus Arberti Barchinone canonicus profiteor et recognosco tibi Ferrario de Granata] et tuis me debere tibi quinquaginta solidos monete barchinonensis curribilis qui valent marcham argenteam LXXXVIII solidos] super quibus renuncio exceptione non numerate et non recepte peccunie de quibus L solidis convenio solvere tibi alter] los X solidos de primo venturo festo Pentecostes ad unum annum et deinde annuatim in eodem festo alios] [X solidos] tamdiu donec de predictis L solidis sis bene paccatus ad tuam voluntatem in prefixis terminis vel de] inde quam hora volueris sine tuo dampno et absque placito et sacramento. Et inde obligo tibi et tuis] [omnes] res meas mobiles et immobiles in que magis et melius accipere volueris sine tuo dapmno.] Actum est IIIIº nonas madii anno Domini Mº CCº XXXº IIIº.]

Sig + num Petri Arberti Barchinone canonici qui laudo et firmo]

Sig + num Arnaldi de Ponte. Sig + num [...] Olivaria. Sig + num Petri de Deo, testium]

Sig + num Raymundi de Ulmo [...] notarii qui hoc scribi fecit cum litteris emen] datis in linea VII propria manu clausit et confirmavit die et anno prefixis.]

²⁷Signa:]]=end of line; [...] =text illegible or broken; []=questionable reading; <>=text written above line.

1236, May, 10.

Dispute between Geraldus Gerardi and Master Martin over the possession of certain houses on Lledó Street in Barcelona that Martin's mother, Sibilia, had put up as a pledge. Ruling given by Pere Albert, Canon of Cathedral of Barcelona and Vicar of the Bishop of Barcelona.

Arxiu Capitular de Barcelona, Pergamins, Diversorum B, no. 1184.

Egit Geraldus Gerardi contra magistrum Martinum canonicum Barchinone petens ab eo quasdam domos quas ipse possidebat que fuerunt Guillelmi de Menoco que sunt in carrerio de Ledone iuxta alias domos que fuerunt dicti || Guillelmi de Menochi que nunc sunt Guillelmi de Pax frenarii que domos generaliter fuerunt obligate Sibilie matri sue cuius ipse heres est pro quingentis solidis monete quaternalis quos idem Guillelmus dicte Sibilie || debebat et quia de illo debito restabant adhuc ad solvendum CCLXX solidos postulabat ipsas tamquam sibi obligatas pro debito memorato. Magister vero Martinus concedens se dictas domos possidere dicebat || primum se ignorare quod fuerint Guillelmi de Menochi. Item dicebat quod ex quibusdam rebus Guillelmi de Menochi specialiter obligatis que in instrumento crediti continetur tot fructus dicta Sibilia recipit quod in illis|| CCLXX solidis erat ei plenarie satisfactum. Opposuit etiam exceptionem prescriptionis dicendo quod de Consuetudine Barchinone et etiam de Iure Gotico prescriptum erat ipsi Geraldo in sua accione eo quia XXX annis et plus tacuerat et fuerat negligens in sua peticione. Sed Geraldus plura produxit instrumenta ad probandum quod domus ille, tempore contracti debiti essent Guillelmi de Menochi. Item negabat ex fructibus cum specialiter obligatarum fuisse illud debitum exsolutum licet ipsam concederet aliquo tempore possedisse consuetudinem et negabat Barchinone talem esse in causa hypotecaria cum ex speciali iuris privilegia || usque ad XL annos illa accio excedatur potissime quia prescriptionem illam dicebat fuisse interupta || ex eo quia infra XXX annos egerat contra alios detentatores possessionum ipsius Guillelmi de Menochi et de quibus rell cuperaverat tantum de debito quod non restabat nisi CCLXX solidos, asserendo se hoc denunciasse magistro Martino infra XXX annos dicendo ei quod tale ius habebat scilicet quod ex speciali gracia volebat primo possessiones alilas [convenire]. Super his itaque adjudicatis probationibus receptis testibus et auditis allegationibus utriusque partis habitu prudentum consilio, ego Petrus Arberti Barchinone Canonicus et vicarius domini Berengarii Dei gratia Barchinone || Episcopi recepto sacramento a Geraldo Gerardi quod talem denunciationem Magistro Martino fecit non obstante tali prescriptione de iure prefatas domos Geraldo Gerardi

tamque sibi obligatas adjudico et ad tradendum eas || ei racione dicte obligationis magistrum Martinum condempno. Verum quia tam per confessionem dicti Geraldii Gerardi quam etiam per quadam instrumenta in causa producta constat dominam Sibiliam tenuisse circa III^{or} annos et [explicasse] pos||sesiones specialiter in instrumento debiti obligatas bonorum virorum extimatione habita pronuncio LXX solidos fuisse ex percepcione fructuum exsolutos et si magister Martinus residuos CC solidos dicto Geraldo solvere voluerit || licitum sit ei solvere et sibi domos obligatas retinere et quod Geraldus Gerardi cedat ei omnes acciones sibi racione illius debiti spectantes et circa hoc dictum Geraldum Gerardi similiter condempno. Item condempno Geraldum Gerardi ad satis||dandum ydonee dicto magistro Martino quod si aliqui alii heredes dicte Sibilie contra magistrum Martinum predictum vel adversus dictas domos moveret aliquam questionem ipse defendat eum et indempnem custodiat haec satisatio || [...] magistro Martino ante solucionem dictorum CC solidorum vel ante traditionem domorum quia illorum alterum ipsius arbitrio derelinquo.

Lata haec sententia VI idus madii anno Domini millesimo CC XXX sexto.||

Sig + num Petri Arberti Barchinone Canonici et vicarii Domini Episcopi.||

Sig + num Bernardi Brancha qui hoc scripsit mandato Petri Arberti predicti cum litteris suprapositis in linea II^a ubi scribi heres, die et anno quo supra.||

3

1242, November, 24.

Appeals to a ruling of Pere Albert made concerning debts run up between certain parties and Jewish moneylenders. Case heard by judge delegated by Pere Albert.

Arxiu Capitular de Barcelona, Pergamins, Diversorum A, no. 2311

Inter Bernardum de Orto, Petrum Dominicum, Berengarium Dominicum et Bernardum de Mora agentes ex una parte et Arnaldum Jenoverium per se et uxorem suam ex altera defendantem in posse mei Guillelmi Poncii Junioris judicis delegati a Petro Arberti Barchinone canonico posita mensis Octobris fuerunt peticiones ut sequitur agitate. Petebat siquidem Bernardus de Orto ab Arnaldo Jenoverio quinquaginta octo solidos quos dixit se soluisse pro eis Perlono Judeo creditori ipsorum a quo dicit se habere locum|| et cessionem. Que omnia negavit A. Jenoverius. Item petebat dictus Bernardus de Orto ab Arnaldo Jenoverio et uxore sua quadraginta octo solidos quos dicit se soluisse pro ipsis Vives Bonhomini Arnaldus vero Jenoverius confitetur DXL solidos|| tenuisse. Item dixit quod Bernardo de Orto fecit ei pactum ne ab eo peteret dictos XL solidos dum ipse Arnaldus solveret singulis

annis VIII solidos pro usuris dictorum XL solidorum quod pactum negabat Bernardus de Orto, versavice ponebat A. Jenoverius || per se et uxore sua in modum recognicionis contra Bernardum de Orto qui promisit eis quod si alongaret eum DCCCC solidos quos eis debebat ratione vendicionis quam ei fecerant de medietatem mansi quem tenent per canonicam, ipse solveret || judeis totam usuram quam facerent CCCC solidos quos dictus Arnaldus et uxor sua debebant solvere in Calle Judayco, unde Petrus Dominicum Bernardus de Orto condempnari ad paccandum usuram duorum annorum judeis creditoribus dicti Arnaldi ratione dictorum || CCCC solidorum quos sibi per duos annos distulit solvere. Item [...] contra dictum *(Bernardum de Orto)* quod promisit eidem Arnaldo quod per eundem honorem quem ab ipso emit dimitteret ipsum transire semper ab honorem eiusdem Arnaldi qui est super honorem dicti Bernardi. || Unde petit ab eo ut permittat ipsum Petrum transire. Ad quod respondit Bernardus de Orto in hunc modum. Dixit quod ipse Bernardus de Orto dixit ipsi A. Jenovario quod se alongare eum de dictis CCCC solidis in quod solveret dictam usuram || judeis creditoribus ipsius quod noluit facere dictus A. Jenoverius nec voluit ipsum alongare. Item confitetur dictus Bernardus de Orto quod promisit ipsi Arnaldo quod haberet transitum per honorem quem emit et adhuc concedit ei dictum || transitum. Item confitetur quod recepit expleta dicte vinee de primo anno eo quia medietatem retinuit sibi in ipso contractu. De alia vero medietate habuit XI solidos quos solvit pro eo Arnaldo de Cantone creditori ipsius Arnaldi || Jenoverii. Item petit quod Dominicus ab Arnaldo Jenoverio et uxore sua Raimunda sibi solui XXXI solidos qui restant ad solvendum de quodam debito C solidorum quos sibi debebat cum instrumento publico pro quo debito et pro firmanciis quas Raimundus Dominicus || pater suus quondam fecerat pro G. de Lanis et Dulcia uxore sua parentibus Raimunde predice obligaverunt ei mansum quod tenent per canonicam Barchinone sub prepositura mensis Decembris cuius est prepositus dictus Petrus Arberti. Que omnia confitetur || A. Jenoverius pro se et uxore sua. Item ponunt dictus P. Dominicus et Berengarius Dominicus et Bernardus de Orto contra dictum A. Jenoverium et uxorem eius Raimundam que fideiussrerunt pro eis in CCCCLXVII solidis de quibus restant ad solvendum CC || XL solidis et usure unde petuerunt eos liberari a dicta fideiussione. Quod confitetur A. Jenoverius pro se et uxore sua. Item posuit P. Dominicus quod proxime dictum debitum fuit et exivit de debitibus et firmanciis quos pater suus A. Dominicus fecerit || pro G. de Lanis et uxore eius Dulcia. Quod confitetur A. Jenoverius. Item petit Bernardus de Moro ab A. Jenoverio sibi solui XL solidos quos sibi debet. Quod concedit A. Jenoverius inter quos etiam credidores vertebatur in dubium quis eorum || potior esset iure vel prior tempore in bonis [...] A. Jenoverii et uxoris sue Raimunde super quibus superius negotis fuerunt adiudicate probationes et testes ab A. Jenoverio producti. Hinc est quod ego Guillelmus Poncii litte super || predictis omnibus plenissime contestata sacramento etiam de calumpnia recepto et omnibus de more iudiciorum sollempniter observatis. Visis lectis et intellectis petitionibus confessionibus attestationibus et instrumentis et aliis rationibus

et allega[ll]cionibus hinc inde propositis et allegatis facta cause conclusione per precium renunciationem condempno Arnaldum Jenoverium tantum in quinquaginta quinque solidis ex una parte. Item ex alia parte condempno eundem Arnaldum [ ] et uxorem eius Raimundam in quadraginta solidis solvendis et retituendis Bernardo de Orto et versavice condempno Bernardum de Orto iuxta confessionem ipsius in XXX solidis ipsi Arnaldo Jenoverio et uxori eius Raimunde solvendum [ ] ratione interesse quod passi sunt eo quia distulit solutionem CL solidorum per annum et dimidium prius traditam possessionem sibi de precio honoris quem ipse sibi vendidit prout ipse Bernardus de Orto confessus est. Item condempno [ ] eundem Bernardum de Orto quod permittat ipsum Arnaldum Jenoverium et uxorem eius Raimundam transire per honorem quem eis vendidit ad suum honorem secundum quod ei concessit [...] acta. Item condempno eundem Arnaldum Jenoverium et uxorem [ ] eius Raimundam Petro Dominico in triginta unum solidis et ut liberent eum a fideiussione quam tenentur pro eis in CCXL solidis et usura. Item condempno eundem A. Jenover et uxorem eius Raimundam et Berengario Dominico et [ ] Bernardo de Orto in eo scilicet ut liberet eos ab eadem fideiussione quam tenent pro eis in predictis CCXL solidis et usura. Item condempno eundem A. Jenover in XL solidis Bernardo de Mora solvendis. Primo vero loco adiudico Petrum Dominicum[ ] potiorem esse iure et priorem tempore in manso quod Arnaldus Jenoverius et uxor eius tenent per Canonicam Barchinone et per Petrum Arberti prepositum mensis Decembris qui specialiter est ei obligatus pro dicto debito et pro dictis firman[ ]ciis. Et hec est suscriptionem domini Berengarii de Sancto Vincencio tunc prepositi mensis Decembris. Secundo loco adiudico Bernardum de Mora esse priorem tempore in aliis bonis A. Jenover tam ratione dictorum XL solidorum[ ] Tercio et ultimo loco Bernardo de Orto pro debitibus supradictis.

Lata est hec sententiam octavo kalendis Decembri anno Domini MCCXL secundo. Subscribo scriptis Guillelmus Poncius testis[ ].

1245, October, 7.

Dispute between certain millers of Barcelona and Guillelma, abbess of Sant Pere de Puelles over a tithe.

Arxiu de Sant Pere de Puelles, Carpeta 20, no. 231.

Hoc est translatum sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est: Coram me Petro Arberti Barchinone [canonici] et [dom]ino Jacobo Dei gratia Rege Aragonum ad hoc spec[ialiter] [...] fuit causa diutius agitata inter dominam

Guillelmam [...] auctoritate Sancti Petri Puellarum ex una parte] et Quintinum et omnes alios mulinarios casalis molendinorum in Barchinona que cognominantur Sancti Petri quorum omnium dictus Quitinus et Berengarius de Solerio fuerunt procuratores ex a[ltera parte] [...] abbatissa et Raymundus de Materone procurator sive sindicus eiusdem [...] asserentes decimam molendinorum dictorum] casalis ad ipsum monasterium ab antiquo tam ex concessione Barchinone Episcopi et capituli eiusdem quam ex confirmatione romanorum pontificum pertinere. Petierunt ab ipsis mulinariis [...] nulla deductione facta de omnibus laicis multuriis sive precepta [...] accipiunt. Afferunt etiam quod in salariis sive dis[...]pendiis de parte quem ibi percipiunt decimam solvere contradicunt licet dominus Rex statuerit et concesserit quod dicta decima diebus singulis persolvatur. Petierunt etiam se restitu ad preceptionem dicte decime asserentes quod monasterium ex concessione domini Regis fuit in possessione vel quasi possessione eiusdem. Pars vero mulnai[...]riorum oblatio primo libello reconventionis fecerunt responsionem libello domine abbatisse in hac forma. Crederunt quod decima molendinorum Sancti Petri pertinent ab antiquo monasterio Sancti Petri. Ignoraverunt tamen dictum monasterium habere concessionem Episcopi Barchinone et Pontificum Romanorum. Negaverunt etiam quod contradictant solvere decimam eo modo quo solvere consueverunt et dixerunt se non debere compelli ad prestacionem decime dicentes se non esse possessores reddituum molendinorum licet aliquo percipient ibi ratione officii et servicii quod ibi faciunt et sic dicebant illud quod percipiunt non non realem fructuum preceptionem sed[...] quandam personalem acquisitionem quam suis adquisiverunt laboribus de quibus dicebant decimam non esse dandam secundum consuetudinem generalem. Procurator vero monasterii in contrarium allegabat asserens quod non personalis set realis sit talis molendinorum obiectio maxime in ipsis qui proprium ius habent in percep[...]tione illa et certam partem percipiunt de hiis que ratione dictorum molendinorum adquiruntur. Ex adverso procuratoris mulniorum reconvenientes dictam abbatissam petierunt ipsam condempnari in hoc quod in decima die haberet ipsa multura molendinorum pro decima sua secundum antiquam consuetudinem] excepta tercia parte totius lucri molendinorum quod in illa die consueverunt mulnarii habere non obstante privilegio ab ipsa a domino Rege impetrato scilicet de decima singulis diebus percipienda cum contra antiquum et consuetum usum in eorum preiudicium sit veritate tacita impetratum. Item cum domina abbatissa] impetravit a domino Rege quod possint molere bladum monasterii sui sive multuram cum in illa tamen decima die consueverunt illud molere quia in hoc amittunt ipsi multuras seu lucrum suum petierunt quod non obstante illo privilegio molant bladum monasterii sui decima die sicut antiquitus fieri consuevit. Item cum tota aqua cequie molendinorum sit data et concessa omnibus molendinis scilicet unicunque molendino quinta pars et domina abbatissa impetraverit a domino Rege Jacobo quod de aqua illa possit rigare honores dicti monasterii et quod aquam illam accipit in diversis locis petit quod[...] ab illis irrigationibus desistat quia fiunt in eorum dampnum et preiudicium et in omnibus istis

postulat privilegium domini Regis annullari vel nullum pronunciari et omnia in statum pristinum revocari. Raymundus de Materone procurator abbatissae et monasterii ad hoc respondens concessit quod predictum monastel[.]rium consuevit habere antiquitus decimam diem pro decima dictorum molendinorum sed negat quod dicti molendinarii pro suo labore et congregatione redditum reciperent tertiam partem nisi de tribus molendinis sed de aliis duabus recipiebant singulos [...] pro parte]. Item confitetur quod domina abbatissa et conventus impetraverint a domino Rege privilegium quod singulis diebus decimarentur omnes redditus molendinorum sed ignorat quod in dampnum et prejudicium ipsorum immo credit quod absolutionem [.....] exstitit impetratum. Item ignorat quo aliquod amisserint propter predictum privilegium. Item negat quod tacita veritate exstiterit impetratum. Item confitetur quod in dicta decima die que assignabatur eis pro decima consuevit molere dictum monasterium totum suum bladum sibi concessa[...] et nunc molunt quando volunt auctoritate dicti privilegii absque multam deducto tamen pane molendinorum scilicet de XII quartariis uno quartario. Negat tamen quod propter dictam multuram amittat ipsi molendinarii iura sua ad dictum capitulum [...]. Ignorat quod tota aqua cequie esset data seu concessa molendinis ut possum est scilicet quinta pars utriusque molendinorum. Confitetur tamen quod monasterium impetravit a domino rege Jacobo et predecessoribus suis aquam ad rigandum mansum suum quod est iuxta [...] et alios honores et negat quod indapnum et preiudicium eorum dictum privilegium sit obtentum. Item credit quod in dicto privilegio nulla sit facta mocio de concessione facta melendinariis. Unde dicit dictus procurator quod non debet nec tenetur decimam dicta die [...] sed quando sibi placuerit nec teneretur desistere a dicta rigatione cum hoc sit eis indultum beneficio principis nec dictum privilegium debet annullari vel pronunciari. Immo debet perpetuo in suo robore perdurare. Visis itaque et auditis rebus allegantibus [...] utriusque partis factaque in causa a partibus conclusione et renunciatione et omnibus more iudiciorum completis presente prefato Raymundo de Materoni procuratore sive sindico abbatissae et monasterii Sancti Petri et pro parte molendinorum presente memorato Berengario de Solerio procuratorem pro se et pro prefato Quintino procuratore absente qui eum ad audiendam sententiam loco sui procuratore constituerat apud acta istis in quam presentibus et sententiam audire volentibus, ego prefatus Petrus Arberti in hac causa a domino Rege Jacobo iudex delegatus de iure [...] adiudico abbatissae et monasterio Sancti Petri et Raymundo de Materoni eorum procuratore seu sindico integrum preceptionem decime de omnibus que mulnarii prefati in toto casali molendinorum Sancti Petri habent vel accipiunt quoquomodo et ad hanc preiudicium decetero [...] faciendam abbatissae et monasterio ab omnibus predictis molendinariis imperpetuum sine ulla deductione vel diminucione eosdem molendinarios et eorum procuratores sentencialiter condempno. In petitionibus autem molendinorum ipsis in eorum que petunt probatione defficientibus [...] et quia domina abbatissa et monasterium tutum esse videtur ex donatione vel beneficio principis quia omnimode gaudet privilegio firmitatis eandem abbatissam et monasterium penitus

absolvo et molendinariis predictis perpetuum scilentium imponendo et tam || ipsos quam eorum procuratores in prefatis petitionibus sentencialiter condempno. Lata haec sentencia in presencia Bernardi de Sancta Eulalia presbiteris, Berengarii Vitalis clerici, R. Rustici et Michaelis de Villa et aliorum, nonis Octobris anno Domini millesimo CCXL|| quinto.

Sig + num Petri Arberti Barchinone canonici qui ex delegatione predicta hanc sententiam tuli.

Sig + num Petri Marchesi publici Barchinone notarii qui hoc scribi fecit et clausit cum litteris appositis in XXI et XXIII lineis et emendatis in XXV, die et anno quo supra ||

Sig + num Petri Sugneolis notarii. Sig + num Petri de Termino notarii.

Sig + num Bernardi de Cadrinca notarii ||

Sig + num Nicholai de Parellata notarii publici Barchinone qui hoc translatum sumptum fideliter et comprobatum de verbo ad verbum cum originali suo scripsit et clausit XIII kalendas Februarii anno Domini M^o CC LXX septimo.

1246, June, 23.

Suit between King James I of Aragon-Catalonia and the castellans Ferran and Guillem de Villafranca and Bertran de Canellis over the extent of revenues and other economic appurtenances of the village of Villafranca.

Arxiu de la Corona de Aragó, Pergaminos de Jaume I, no. 1035

Cum super quibusdam censualibus, redditibus, proventibus, honoribus, possessionibus et rebus aliis in Villafranca essent dissensio interdominum Jacobum Dei gratia Regem Aragonum ex una parte et Ferrarium ac Guillelmum de Villafranca atque Bertrandum de Canellis castlanos eiusdem ville ex altera placuit domino Regi de consensu etiam castlanorum delegare iudicem Petrum Arberti|| Barchinone canonicum qui summarie sine strepitu judiciorum dominibus supradictis omnimodam inquireret veritatem usque ad prolationem sive omnia diligenter examinari. Ad cuius cause promotionem fuerunt constituti procuratores a domino Rege P. Pelicer G. Pelicer et Gervasius de Taliata habitatores Villefranche fuit etiam [...] Bertrandus de Canillis procurator institutus ab aliis suis sociis et || castlanis. Tandem inquisita super diversis capitulis veritate sicut in actis constitut, quia propter sui immensitatem difficile erat omnes articulos eo quia plene dominibus non constabat una sententia terminare placuit domino Regi et castlanis predictis ut super articulis in quibus ad plurimum actenus est processum predictum Petrum Arberti ab eodem diffinitiva

feratur sententia salvo utriusque iure suo super capitulis[.] nondum declaratis in quibus sententiari ad presens non potuit de quibus suo loco et tempore iudicetur. Ego itaque Petrus Arberti habitus tractatus in curia domini Regis et in eius presentia super pluribus capitulis in hac sententia comprehensis habitus etiam consilio episcoporum et baronum necnon juris peritorum et aliorum discretorum virorum quam plurimum presentibus dicto Ferrario de Villafranca et Bertrando de Canellis per se[.] et Guillelmo de Villafranca presentibus etiam prefatis domini Regis procuratoribus de iure pronunciatio quod si aliqui habitatores Villefranche ratione criminis vel iniurie contra aliquo vel aliquos de castlanis moverint questionem [...] castlani et faciant eis vis in manu domini Regis vel sui baiuli Barchinone vel alterius quem dominus rex ad hoc delegare voluerit. Baiulus autem pecuniariis causis si dicti homines queremonia[.] dictis castlanis exposuerint firment et faciant eis vis ipsi castlani in posse communis curie castlanorum ipsius ville. Item exitus sive proventus fire sine contradicione deinceps hoc modo dividatur dominibus fiant tres partes de quibus dominus rex primo duas partes accipiat quas habet et consuevit habere iure Regali secundum convenientias inde factas et residua vero tercia parte accipiat dominus Rex[.] quartam partem hoc modo quod fiant de illa tercia sex partes ex quibus sex habeat una ratione emptionis quam predecessores domini Regis fecerunt de castlania Viviarii et de sexta parte accipiat medietatem ratione emptionis quam fecerunt de cavalleria de Guardiola et sic habeat de illis VI partibus partem et dimidiam que est quarta pars illius tercie partis et sic in sumam pro omnibus viribus suis debet dominus rex[.] habere de tota sua tres partes et omnes alii castlani quartam partem exitus aut illarum minutiarum que vocantur plenum sive in tabulis vel in operatoriis vel in vicis aut in plateis accipientur sicut alii exitus de fira dividantur. Logeria vero que in tempore fire vel in die mercati accipiuntur quia nulli alii redditus fere inde pervenerunt nisi in diebus fire et mercati et que castlani ita consueverunt habere[.] non dividatur sicut exitus de fire sed sicut alii exitus ipsius ville ita quod in illis habeat dominus rex terciam partem per se et in residuis duabus partibus habeat quartam partem pro emptione castlanie Viviarii et sic accipiat medietatem in ipsis logueriis sive pensionibus tabularum. Item de proventibus vero curie sive iusticiarum fiant sicut consueverunt tres partes de quibus deducta tercia parte integraliter a domino Rege sine[.] deductione retrodecimorum vel alia diminutione. Habeat iterum dominus Rex de residuis duabus partibus quinta parte ratione dicte empacionis castlanie Viviarii de illis duabus partibus deducatur retrodecimum quod habeat dominus rex in anno quo tenuit curiam et singuli aliorum castlanorum similiter in anno suo deducant retrodecimum de illis duabus partibus. Item castlanus qui propter in anno suo tenuerit curiam et iure[.] fidelitatem secundum formam convenientie de iuribus domini Regis bauilo Barchinone. Item redditus autem sive exitus quarteriae dividantur sicut consueverunt hoc scilicet modo quod dominus rex habeat in die mercati duas partes et in residua tercia parte habeat quartam partem ratione empacionis castlanie Viviarii et sic in summa habeat dominus rex pro omni iure suo tres partes tocius proventus in die mercati. In aliis autem diebus

septimane || accipiat dominus rex tertiam partem et in residuis duabus partibus accipiat quartam partem ratione dictae emptionis et sic in aliis diebus praeterquam in die mercati habebit dominus rex pro omni iure suo medietatem omnium proventuum quarterie. Item de omnibus autem censibus ville sine omni excepcione habeat dominus rex terciam partem pro se secundum instrumentum convenientie et de residuis duabus partibus habeat quartam partem ratione emptionis || castlanie Viviarii et sic habeat in illis medietatem exceptis illis que specialiter in instrumentis et convenientis inter dominum Regem et castlanos factis continentur in quibus sit salvum ius utriusque partis. Item in omnibus autem supradictis capitulis ad talem divisionem sicut superius continetur de cetero imperpetuum faciendam tam procuratores domini Regis quam ipsos castlanos Bertrandum de Canellis eorum procuratorem condempno et in eo quod per || procuratores a castlanis plus petebatur ipsos absolvio et quantum plus petebant quam superius definitum est ipsos procuratores domini Regis condempno. Item in capitulo commutationis furnum de platea super quo tam in dimunitione census quem in stabilimento platee sive soli in quo primo erat furnus procuratores domini Regis contra castlanos moverent questionem ipsos castlanos penitus absolvio et procuratores in sua petitione condempno.|| Item in capitulo amocionis III^r tabularum mercerie que consueverunt essent ante domos Arnaldi Deude et de duabus aliis in emendam istarum enfranchitis sive venditis ipsos castlanos penitus absolvio fuit enim factum non solum per ipsos castlanos sed etiam per baiulum domini Regis qui recepit partem precii inde habiti. Est autem in operatione domini Regis ratificare quod per baiulum suum factum est vel revocare penitus ut ad priorem statum || redeat precio restituto. Item de lodoismus aut vendicionum pronuncio quod de cetero secundum quod in convenientiis continet castlani per manum baiuli domini Regis accipient partem sibi pertinente et que a modo castlani per se et pro lodoismus non pignorent homines Villefranche cum sua parte lodoismorum debeant accipere per manum baiulii set baiulus domini regis pignoret dictos homines et det castlanis fideliter || partem suam et in hoc ipsos castlanos Bertrandum de Canellis procuratorem eorum condempno. Item provideo quod ultra partem dimidiam quem secundum sententiam dudum inter eos latam debet dominus rex habere in ipsis lodoismis habeat in residua medietate dominus rex quartam partem ratione prefate emptionis castlanie Viviarii et in hoc ipsos Bertrandum de Canellis eorum procuratorem condempno. Item in eo quod castlani consueverunt percibere non || vicharii domini regis caperent vel distingerent intus Villafranca violatores pacis et tregue ipsos castlanos et Bertrandum de Canellis eorum procuratorem condempno nec decetero faciant talem prohibitionem. Immo vicharii domini Regis possint libere capere et distingere in Villafranca violatores pacis et tregue illos scilicet qui ex villam fregerunt sive violaverunt pacem et treugam exceptis hominibus || suis habitatoribus Villefranche quos semper iudico esse de iurisdictione curie castlanorum etiam si violatores dicantur esse pacis et treuge. Item quod quandoque homines sive habitatores Villefranche apud vicharios domini Regis constituunt se debitores fideiussores vel manulevatores et castlani prohibeant ne

vicharii tales per se pignoretur vel distingant eo quod pro hoc videbatur eorum iurisdiccionis in aliquo derogari a petacione || procuratorum contra eos super hec facta ipsos castlanos sententialiter absolvo et procuratores in suam peticionem condempno pronunciando que hic non possint decetero facere vicharii sed accipient de talibus complementum iusticie in curiam castlanorum salvo eo quod in iure concessum est castlanis scilicet quod duo baiuli domini Regis in Villafranca possint distingere et pignorare homines Villefranche ratione baiulie pro iuribus domini Regis omnes scilicet|| qui pro predictis iuribus baiulie fuerint debitores fideiussores vel manulevatores sententialiter itaque diffinio ut ita decetero fiat. Item inquisicionem autem a procuratoribus contra castlanos proposita ex eo quod prohibent aliquos hedificare in alodo domini regis vel cuiuslibet alterius ultra modiatis ad populandum ipsis castlanis concessas nec ipsi castlani haberent vita et omnes alias consuetudines in ipsis novis hedificationibus sive populatoribus || quas habent in aliis hominibus Villefranche ipsis castlanos sententialiter absolvo et procuratores in sua peticione condempno pronunciando quod castlani possint sine contradictione prohibere nec fiant hedificia ad habitandum iuxta Villamfrancham ultra predictas modiatis in alodo domini Regis vel in alio nec et in illis novis habitatoribus habeant iurisdictionem et omnia alia iura et consuetudines que communiter et ab antiquo habent inhabitoribus sive popula||toribus Villefranche. Item super exitibus autem seu redditibus ponderis sive pensi Villefranche quos procuratores dicebant debere dividi inter dominum Regem et castlanos sicut exitus de fira ipsis castlanos sententialiter absolvo pronunciando quod quemadmodum consuetum est dividantur sicut alium census ville scilicet que dominus Rex habeat ibi primo terciam partem et de residuis duabus habeat quartam partem ratione castlanie Viviarii et sic in summa || habeat ibi medietatem et castlani aliam medietatem et sic prefato domini Regi in sua peticione condepmno. Item super questione vero mota contra castlanos quod non possunt inter se permutare vel vendere honores ferragenalium vel suarum mediatarum difinio quod non obstante pactione in instrumento conventionali apposita que est talis neque dominus Rex sine castlanis neque castlani sine domino Rege possint aliquod emere vel || acquiere ab hominibus Villefranche possint castlani inter se vendere emere permutare de ferragenalibus et de modiatis suis salvo alias iure domini Regis eo quod omnia tenetur abeo in feudum et in hoc hos prefatos domini Regis procuratores condempno. Item super questionibus autem motis a dictis procuratoribus pro habitatoribus Villefranche de mala de coctione panis et de quibusdam in debitibus exactiobus que fuerint in furnus castlanorum de iova || que ultra debitum exigitur per Ferrarium de Villafranca a multis habitatoribus eiusdem ville quia cause pecuniarie sunt pronuncio secundam sententiam superius iam prolata quod dominibus istis questionibus accipient complementum iuris in comuni curia ville sive castlanorum salvis suis apellationibus contra ipsis procuratores condempno. Item super CL solidis habitis ab Ferrarium de Villafranca a Nina Trioleta muliere condempno ipsum Ferrarium || et Bertrandum de Canellis procuratorem ipsius ut donet de illis domino Regi eam partem quem ipse

dominus Rex consuevit habere de redditibus curie sive iusticiarum prout superius est sententialiter definitum. Item super questione permutacionis de parte quam habebat Ferrarius de Villafranca in furno de Periliata quam permutavit cum Bertrando de Canellis pro XXV solidis censualibus assignatis eidem Fferrario a dicto Bertrando super partem curie ipsum Bertrandum contingerit[ ] in exitibus de fira. Item super redempcione illorum XXV solidorum quem fecit dictus Bertrandus pro trecentis solidis viso in instrumento in quo apparet baiulum domini Regis in hoc concessisse prefatum Bertrandum sententialiter absolvo et procuratores domini Regis in sua petione condempno. Item in iuribus aut tabulis quas castlani tempore nundinarum ponunt ante domos Sancii quas sibi nitebantur appropriare ipsos castlanos et Bertrandum de Canellis eorum[ ] procuratorem sententialiter condempno adiudicando domino Regi tantam partem quam accipit in aliis tabulis Villefranche sicut superius est sententialiter difinitum. Sic Guillelmus ut ex superioribus patet partem domini Regis et procuratorem suorum necnon etiam partem castlanorum et Bertrandi de Canellis procuratoris eorum in parte absolvo et in parte condempno tam principalis quam eorum procuratores duxi condempnandos et absolvendos prout[ ] sigillatum est superius in singulis articulis difinitum. Lata fuit haec sententia in Barchinona in palacio domini Regis presentibus Ferrario de Villafranca Bertrando de Canellis per se, Guillelmo de Villafranca et presentibus P. et Guillelmus Pellisario, Gervasio de Talliata procuratoribus domini Regis et universitatis hominum ville franche nono kalendis julii anno domini MCCXL sexto. Erant et ibi testes[ ] presentes scilicet Poncii de Ripis, Guillermo de Mansooium, A. de Guardiola, R. de Muredine presbiter, R. de Medalia civis Barchinone et plures alii.

Sig+num Petri Arberti Barchinone canonici que a domino Rege in hanc curiam delegatus de ejus speciali mandato hanc senteniam tuli. Sig+num Petri Machesii publici Berchinone notarii que hoc scipsit cum litteris rasis[ ] emendatis in linea XXX die et anno quo supra.

6

1248, April, 8.

Appeal to the sentence rendered by Pere Albert in 1245 concerning Sant Pere de PueHes (doc. 4).

Arxiu de Sant Pere de PueHes, Carpeta 20, no. 240

Ego Guillelmus de Vico judex delegatus ab illustrissimo domino Jacobo Dei gratia Regi Aragonum super causa appellationis que vertebatur inter Raymundum de Matarone procuratorem monasterii Sancti Petri Puellarum sito in Barchinone ex una

parte] et Quintinum et Berengarium de Solerio procuratores molnariorum molendinorum Sancti Petri ex altera qui quidem procuratores molnariorum a sententia Petri Arberti dictis partibus a domino Rege in causa principali iudicis delegati appellarunt sedens pro tribunal[pluries dictos procuratores molnariorum citavi qui in presentia mei constituti dixerunt quod decetero non defenderent partem suam, immo dictus Quintinus qui erat proprietarius in dicta re que petebatur a mulneriis appellatione quantum in se renun] ciavit aprobans sentenciam Petri Arberti et incontinenti Raymundus de Materone qui presens erat instanter postulavit ut mulnerios personaliter citassem quod etiam feci semel bis et tercio perhemptorie per saionem nomine Mauritium qui] verbo citavit et cum cartis per alphabetum divisis et etiam ego iudex ore ad os eisdem dixi. Cumque ipsi in sua contumacia persistissent opportuit me ad sentenciam devenire cum instanter Raymundus de Materone procurator monasterii Sancti] Petri ceperi postulasse qui etiam dictus procurator confessus et quod domina abbatissa Sancti Petri Puellarum et conventus eidem submissus vel ipse pro eis non petebant aliquid ratione decime in quartano quod unisquisque mulnerariis cotidianum ac] cipiat ratione panis seu laboris et hoc in donum dedant domino Regi sed in omnibus aliis que dicti molinarii in dicto casali accipiebant quoquomodo decima eis prestari postulabant. Quare ego G. de Vico visis et auditis racionibus et allegationibus iuris] et facti visis etiam privilegiis monasterii Sancti Petri [.....] supplendo de iure per mulneriis contumaciter absentibus cum dicti presentia eorum absentiam repleat sedens pro tribunali in plena curia Barchinone presente Raimundo] de Matarone procuratore monasterii Sancti Petri. Visa etiam sententia Petri Arberti lata generaliter contra mulnerios dictos scilicet quod de omnibus dicti mulinarii quoquomodo adquirunt in dicto casali prestant decimam monasterio Sancti Petri dictam sententiam quantum in] [...] in quo procurator Sancti Petri vel domina abbatissa vel conventus sibi submissi nullam decimam sibi prestari postulassent in firmo et dictos molinarios contumaciter absentes absolvo. In ceteris omnibus dictam sentenciam Petri] Arberti perhenniter confirmando. Condempo etiam dictos mulnerios contumaces in fructibus ab eis perceptis ratione decime atque appellationis usque hodie in hiis in quibus predicta sententia Petri Alberti est confirmata et eam decimam fructuum] dicto Raymundo de Materone procuratori et domine Ermessendi Abatisse Sancti Petri adiudico. Item condempo supra dictos mulnerios in expensis scilicet in quinquaginta solidis quos dictus procurator mihi dedit pro salario cuius curie quos restituen] dos eadem procuratori et domine abatisse adiudico.

Lata haec sententia VI idus Aprilis anno Domini M^o CC XL octavo. Presentibus testibus, Raimundo de Minorisa tenente locum Ferrarii de Minorisa vicarii [.....]; Guillermo de Bagnariis; Raimundo Baboto] Martino de Bagnariis; Raymundo de Solerio; Gueraldo de [...]; Petro Riboti. Guillermo de Montecatano; Bernardo de Medalia; Arnaldo Baboti; Guillermo de Pinellis presbitero] Guillermus

de Vico iudex subscribo tamquam testis. Sig + num A. Baboti qui tamquam testis subscribo; Sig + num Guillelmi de Pinelli presbitero hoc subscribo tamquam testis[ ]

Sig + num Jacobi de Podiolo publici Barchinone notarii qui hoc scribi fecit et clausit cum litteris emendatis in prima linea ubi dicitur ab illustrissimo et in IIII ubi dicitur per saionem nomine et in VIII ubi dicitur plena curia et appositis in XIII ubi dicitur Rº de Minorisa tenente locum, die et anno prefixis.

7

1251, March, 14. Barcelona.

Legal dispute over division of feudal and dotarial possessions between Lady Guillelma de Claramunt and Ponç de Cervera. Judged by Pere Albert and Ramon de Penyafort.

Arxiu de la Corona de Aragó, Pergaminos de Jaume I, no.1241

Cum esset contencio inter nos dominam Guillelmam de Claromonte et Poncium de Cervaria super hereditate et omnibus bonis Guillelmi quondam de Claromonte, volentes uniusquisque nostrum omnino nos purgare a pecato super predicta hereditate et omnibus bonis et reformare pacem et concordiam inter nos ne occasione illius hereditatis et bonorum[ ] possit inter nos guerra vel discordia suboriri condicimus et conveniemus inter nos quod super omnibus questionibus quas adinvicem habeamus super dicta hereditate et bonis stemus et adquiescamus dicto consilio vestri fratris R. de Penna forti quod dixeritis et consulueritis in forma penitentie sine strepitu et omni judiciali cognitione. Concedentes[ ] vobis quod de licencia et expresso assensu nostro consilium seu ordinacionem vestram reveletis et dicatis utriusque nostrum in presencia venerabilis fratris P. Dei gratia Episcopi Barchinone et G. Vitalis et P. Arberti canonicorum eiusdem. Actum est hoc pridie idus marci anno Domini MCC quinquagesimo.

Item ego igitur frater Raimundus de Penna Forte de Ordine Fratrum Predicatorum ad multarum precum instanciam tam domine G. de Claromonte quam nobili viri Poncii de Cervaria timens utriusque partis occasione dissensionis huiusmodi expensas immensas pariter et labores et maxima scandala animarie pericula que vero similiter possent ex inde provenire ex[ ] altera vero parte desiderans concordiam unitatem et pacem quam dominus noster Ihesus Christus predicavit et docuit et suis fidelibus pro hereditate reliquit adquiescens precibus antedictis concessi quod intellecta ab utraque parte veritate facti simpliciter et de plano darem utriusque consilium secundum formam penitentiale et conscientiam[ ] sine strepitu et omni judiciali cognitione. Ita etiam quod aliquis eorum non esset pro iure astriclus consilio

meo stare adiecto quod dominus P. Barchinone Episcopus, G. Vitalis, P. Arberti eiusdem ecclesie canonici essent michi de utriusque partis consilio et voluntate speciales consiliarii et adjutores exinde receptis petitionibus et defensionibus quos dictus nobilis Poncius de Cervaria contra ipsam dominam Guillelmam et quas ipsa domina Guillelmam contra dictum Poncium proponere invicem voluerint premissa super universis et singulis capitulis diligenti deliberacione habito etiam consilio tractatu cum ipso venerabili patre Barchinone Episcopo et cum predictis canonicis G. Vitali et P. Arberti et cum aliis pluribus sapientibus tam religiosis quam secularibus omni suspicione parentibus qui omnes mecum in idem consilium quod scriptum est in sequentibus concordarunt dono vobis domine Guillelme de Claromonte secundum formam penitentialem et conscientiam iuxta datam michi gratiam consilium quod hiis que in sequentibus vobis quecumque ratione conceduntur vel dimituntur sitis contenta. Ita quod super aliis non inquieretis decetereo aliquo modo Poncium de Cervaria vel suos occasione aliquarum petitionum quas habueritis vel credideritis vos habuisse contra eum usque ad presentem diem et ea que ab vobis danda solvenda vel restituenda dicuntur simpliciter et sine contencione dicto nobili vel creditoribus hereditariis detis solvatis et restituatis et hec omnia simpliciter et bona fide compleatis versavice dono vobis Poncio de Cervaria secundum formam penitentialem et conscientiam iuxta datam michi gratiam consilium quod hiis que in sequentibus vobis quacumque ratione conceduntur vel dimituntur sitis contentus. Ita quod super aliis non inquieretis de cetero aliquo modo dominam Guillelmam de Claromonte vel suos occasione aliquarum petitionum quas habueritis vel credideritis vos habuisse contra eam usque ad presentem diem et ea que a vobis danda, solvenda vel restituenda dicuntur simpliciter sine contencione dicte domine Guillerme vel creditoribus hereditariis detis solvatis restituatis et hec omnia simpliciter et bona fide compleatis. Forma autem consilii mei talis est. Consulo quod Poncius de Cervaria habeat iure substitutionis apposite in testamento Guillelmi de Claramonte castra scilicet de Claramonte de Orpino de Rubi de Cubellis in solidum sine deductione legitime et quarte trebellianice. Item consulo quod domina Guillelma de Claromonte cum defecerit substitutio in persona R. Alamagni facta qui mortuus fuit vivente G. de Claromonte testatore habeat ex successione filii sui Guillelmoni castra de Tamarito de Monte Olivo et [...] et omnes alios honores quondam G. de Claramonte tam feudum quam alodium scilicet in quibus non fuit facta substitutio in personam Poncii de Cervaria cum propinquior sit ipsa domina Guillelma et ipsi Guillelmono filio suo quem Poncius de Cervaria. De vero alienum in quo G. de Claromonte erat obligatus quod adhuc remanet ad solvendum solvatur pro rata secundum hereditarias porciones a domina Guillelma et Poncio de Cervaria [...] iam soluto autem fiat in vice compensacio et restitucio hic et inde pro rata similiter usque ad hereditarias porciones fructus vero et proventus perceptos de *(castro) de cubelles* a morte scilicet Guillelmoni citra quos ipsa domina dicit se solvisse creditoribus hereditariis sive eos solverit creditoribus sive sibi retinuerit vel in alias usus suos contulerint et habeat

domina G. recipere in computum et compensacionem debitorum que apparuerit ipsam solvisse ultram partem scilicet ipsorum debitorum que ea contingit pro hereditaria porcione et si plus fuit in fructibus restituat ipsa domina G. et dicto Poncio de Cervaria. Si autem minus refundat sibi dictus Poncius pro hereditaria porcione. De here autem alieno intelligo mille morabetinos qui eam contingunt ex successione filie sue Geralde. Item duo milia CC morabetinos quos domina Guillelma habet per dote sua et sponsalico de quibus omnibus morabetinis accio est confusa in ea parte in qua ipsa est heres relinqua vero debet ei solvere Poncius de Cervaria pro parte sua. Salvis omnibus pactionibus in instrumento sponsalicii ipsius domine Guillelme appositis in quibus per hoc nullum preiudicium generetur. Item consulo quod super declaratione utriusque debitorum solutorum et solvendorum et super declaratione utriusque hereditatis eligant aliquem iudicem vel iudices omnes qui testes et alias probationes recipient et determinent requisito si opus fuerit consilio nostro. Ad hec nos domina G. de Claromonte et Poncius de Cervaria concedentes quod hoc consilium datum nobis a fratre R. de Penna forti predicto cedit in comodum et magnam utilitatem nostram ad ipsum consilium per nos et nostros laudamus et concedimus et perpetuo approbamus promittentes nobis adinvicem quod numquam veniamus contra predicta vel aliquo de predictis per nos vel per aliqua persona interposita.

Datum fuit hec consilium XIII kalendas Aprilis Anno Domini MCC Quinagesimo.

Sig + num domine Guillelme de Claramonte. Signum Ponci de Cervarie qui hoc laudamus et firmamus. Testes huius rei sunt dominus frater P. Barchinone Episcopus, G. Vitali, P. Arberti Barchinone canonici G. de Cervilione, Hugo de Cervilione, R. de Rippa, P. de Castrogali, P. de Sancto minato, G. de Sancta Columba, G. de Monte olivo Mosterius, clericus de Tamarito A de Bucho, clericus de Cubellis.

Ego Frater Petrus Barchinone episcopus subscribo. Sig + num Petri Arberti Barchinone Canonici

Sig + num Jacobi Dei gratia Regis Aragonum, Maiorice et Valencie Comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulanii. Qui omnia et singula superdicta laudamus concedimus et confirmamus salvo in omnibus et per omnia jure nostro appossum mandato domini Regis per P. G. scriba notario suo per manum G. de Rocha, in Barchinona III kalendas Aprilis anno Domini MCCL primi.

Sig + num Petri Marchesi publici Barchinone notarii. Qui hoc scribi fecit et clausit cum litteris rasis et emendatis in IIII et XI lineis appositis in xv die et anno que supra.

1252, April, 9.

The archdeacon and Barcelona chapter appoint Berenguer de Torra and Pere Albert to act as the groups procurators in an appeal to the abbot of San Pere of Besalú.

Arxiu Capitular de Barcelona, Pergamins, Diversorum B, 754

Pateat universis quod nos Arnaldus de Gurbo Archidiaconus et Capitulum ecclesie Barchinone constituimus magistrem Berengarium de Turri et Petrum Arberti canonicos || procuratores nostros ad offerendum et presentandum appellationem Arnaldum abbati Sancti Petri Bisuldunensis quam fecimus pro nobis et ecclesia nostra abbatibus prioribus scriptoribus re||rum universis et clericis omnibus tam in civitate quam dioecesi nostra constitutis super eo quod ipse abbas assignavit ut dicitur vel intendit assignare fecit ex || delegacione sua per alios assignari preposituram mensis Julii Bernardo de Vilert gerundensi canonico. Dantes eis plenariam potestatem appellandi pro nobis || et supradictis omnibus et renovandi appellationem si necesse fuerit et faciendi omnia ea que nos possemus facere quoquomodo in negocio memorato habent ||do exnunc ratum et firmum quicquid per eos in premissis omnibus fuerit procuratum. Et ut hec omnia majori gaudeant firmitatem presentem scripturam || sigillo nostri capitulo fecimus roborari.

Actum est hoc V^o idus Aprilis Anno domini M CC L secundo.

1254, November, 31.

Sample letter of procuration to the Apostolic See issued by Bernat Lull, canon of Barcelona for the Chapter of Barcelona. Full listing of the Barcelona Chapter appended to letter.

Collegeville, Alcuin Library, St. John's University, Steiner 24 (formerly Alcuin Ms lat 12), fols 22v-24v

Datum || [.....] capitulo, pridie kalendas Decembris, anno Domini millesimo CC quinquagesimo qua[rto]. Ego A. Barchinone || Episcopus hoc statutum laudo firmo et iuro.

Sig + num Fferrarii de Lauro Barchinone sacriste.

Ego Magister]]Berengarius de Turri, decanus Barchinone hoc statutum laudo juro et approbo
 Sig + num Berengarii de Spiel]]lis, Barchinone precentoris qui hoc statutum laudo firmo et juro.
 Sig + num Berengarii de Petra,]] Barchinone succendoris.
 Ego Guillelmi de Rosanis subscribo.
 Sig + num Petri Arberti, Barchinone]] canonici
 Ego Arnaldus de Buco, canonicus Barchinone subscribo
 Sig + num Arnaldi de Picalqueris]]
 Sig + num Bernardi de Sancto Francisco, canonici et ebdomedarii
 Sig + num Arnaldi de]] [...] Barchinone, canonici et scriptoris domini Regis
 Sig + num P. de Oliuella, Barchinone]] canonici[...]
 Sig + num Guillelmi, scriptoris Barchinone canonici et ebdomedarii
 Sig]]+num Petri de Insula, Barchinone canonici
 Sig + num Fferarii] de Torrente malo, canonici ecclesie Barchinone
 Sig + num Bernardi de Preteriis, Barchinone canonici]
 Ego Michael, notarius domini Episcopi pro magistro Raymundo canonico
 senectute depresso] de ipsius mandato subscribo
 Sig + num Arnaldi Dexteri, canonici Barchinone
 Sig + num] magistri Arnaldi, Barchinone canonici
 Sig + num Bertrandi Delfini
 Sig + num Raimundi de] Montesigno, Barchinone canonici
 Sig + num Raymundi de Valleviridi, canonici]] Barchinone
 Sig + num Michaelis Vitalis, notarii domini Barchinone Episcopi qui de
 man] dato ipsius et capitulis hoc scripsit et clausit loco die et anno prefixis.

10

1259, April, 26.

Pere Albert and a number of other member of the Barcelona canon decide a marriage and dowry case between Guillem de Lacera and his daughter Elissenda against Berenguer de Durfort.

Arxiu Capitular de Barcelona, Pergamins, Diversorum D (d), no. 4106

[....] Berengario de Adarrone, Petro Arberti, Barchinone canonico et Arnaldo de Gualba Vicensis canonico judicibus de voluntate parcium delegatis a Petri de Castroaciolo vicario domini Regis in Barchinonam inter Guillelmum de Lacera et filiam eius Eliessendem agentes ex una parte Berengarium Durfortis defendantem ex

altera] [.....] namque Guillelmus de Lacera nomine dicte Eliessendis filie sue dictum Berengarium Dufortis condemnari sustinendum honera matrimonii videlicet quod in domo propria ipsius Berengarii si commode fieri potest vel extra ad arbitrium iudicum prestat alimenta dicte Elissendi in personis ei necessariis scilicet Bernardo Durfortis mari[tum] [.....] uni scuterio et uni troterio et uni equitature necessariis eidem marito et duabus ancillis necessariis eidem domine et filiis venturis et nutribus eorundem secundum quod eos decet et iuxta quantitatatem dotis et eorum natalium dignitatem et hoc peciit ex eoque quia dicta Elicssendis de voluntate et assensu eiusdem Berengarii contraxit cum] [.....] mille et quadringentorum morabetinorum quam idem Berengarius habuit et recepit Berengarius vero Durfortis litem contestando confessus fuit quod dicta Elicssendis de voluntate et assensu suo contraxit matrimonium cum Bernardo filio suo predicto et quod G. de Lacera promisit ei dare mille quadringentos marabatinos pro dote dicte filie sue quos con] [.....] centum et decem et novem morabatinos dixit tamen quod non tenetur pretare alimenta dicte Elicssendi cum dos non sit ei integre presoluta set presolutis sibi dictis C XIX morabatinis dicit se paratum prestare alimenta ipsi Elicssendi in domo propria. Certis autem nunciis appropriatis ipsi Eliessendi [...] non teneri prestare ali[menta]] [.....] sua habeat plures personas in familia quam poterunt ei servare ut debebunt negat etiam quod teneatur providere personis quas ipsa Elicssendis dicit sibi esse necessarias et negat eas sibi esse necessarias cum non sint de familia sua. Cetera autem posita in libello negat ut narrantur et dicit petita fieri non debere. Guillelmus vero de Lacera per se et filia] [.....] confessus fuit in judicio se de predicta dote mille et quadringentorum morabetinorum debere centum et decem et novem morabatinos tantum quos paratus est solvere incontinenti et Berengarius Durfortis dixit quod paratus est et eos recipere facta itaque litis contestacione fuerunt hinc et inde facere excepciones et replicaciones posiciones et responsiones prout in actis latius continetur. Fuit etiam] per longam disputacionem renunciacio et conclusio partibus facta ante prolationem vero sentencie venit G. de Lacera coram dictis iudicibus et obtulit et numeravit eis dictos centum et decem et novem morabatinos ita quod soluerent eos dicto Berengario Durforti et quod dictus Berengarius faceret ei recognitionem solucionis ad cognitionem iudicium. Et iudices vocaverunt Berengarium Durfortis et obtulerunt sibi dictos aureos que post petitam deliberationem et concessam dixit quod non reciperet dictos aureos quia per hoc lederet dictus Berengarius causam suam et melioraret causam alterius partis in ipse Guillelmus poterat de jure amodo eos offerre. Visis itaque et auditis rationibus et allegacionibus utriusque partis in die adferendam sentenciam assignata partibus in nostra presencia constitutis,] nos predicti iudices non obstante recusacione solucionis quam fecit Berengarius Durfortis de centum et decem et novem morabatinis quos Guillelmus de Lacera iudicibus obtulit et numeravit sentenciando pronunciamus quod Berengarius Durfortis sustineat honera matrimonii dicte Elicssendis prestando in domo propria alimenta ipsi Elicssendi et personis inferius declarantis et personarum honorificentia usu observancia civitatis et aliis circumstanciis diligenter consideratis

sententiando decernimus quod ad proprium usum ipsius Elicssendis et Bernardi mariti sui et personarum predictarum habeat dicta Elicssendis pro camera et habitacione sua partem illius solarii quod est supra cellarium secus viam sicud est ab archu inferiori versus occidentem. Ita quod dictus [.....] faciat pa]lriitem supra dictum archum usque as octabas Penthecostes, habeat etiam algorfam et illam camerulam que est ad pedem scale ipsius algorfe cum omne illa intrada que est inter istas cameras et coquinam itaque non claudatur hostium coquine nec hostium per quod intratur ad aliam magnam domum et itur ad alia diversoria. Hanc autem partem domorum habeat ad predictum [...] preter]] commune usum aliarum domorum et locorum eorum scilicet coquine porticus gradus curtalium introitus et diversorum. Item prenunciando decernimus quod dicta Elicssendis habeat unam ancillam appropriatam preter communem usum aliarum familie Berengarii Durfortis. Habeat etiam nutrices pro numero filorum quos ipsam Elicssendem habere contigerit et iuxta etatem eorum. Ita quod masculi habeant]] nutrices per triennum et femine per biennum et si infirmitatis racio exigeret etiam per longius tempus, cui ancille et nutricibus providerat Berengarius Durfortis in soldatis et omnibus necessariis sicut ancille et nutricibus propriis. Allii etiam filios dicte Elicssendis et Bernardi mariti sui sicut filios proprios. Item provideat dicte Elicssendi de duobus lectis completis cum pannis et stramentis ydol]neis ad usum suum et dicti mariti sui, sententiando etiam decernimus quo dicta Elicssendis comedat et bibat ad eamdem mensam cum eodum Berengario et uxore sua et eisdem cibis [...] temporibus etiam partus et infirmitatis in medicinis et in aliis sibi necesariis honeste et sufficenter provideat dictus Berengarius predicte Elicssendi. Item pronunciando decernimus quod usque ad instans festum Penthecostes fa]lciat dictus Berengarius dicte Elicssendi vestes bonas et ydoneas scilicet mantellum vel garnatxiem de presseto viridi vel de rosseto vel de pers quodcumque istorum ipsa elegerit et istas vestes faciat cum sendato rubeo dupli cum ailibaiis sericiis deauratis et ludria sive erminio prout ipsa elegerit et faciat ei brisaldum de fustanno cum listis sericis et cum corda serica [...] trium annorum]] faciat ei similes et ipse Berengarius tunc recuperet mantellum vel garnatxiem veteres et ita fiat de triennio in triennium in festo Penthecostes. Sentenciando etiam decernimus quod in proximis nundiniis Ville franche faciat ei vestes de presseto rubeo bono et ydoneo mantellum scilicet cum penna clara sive alba cirogrillorum et ailibaiis sericis et deauratis et garnatxiem cum penna cirogrillorum]] et [...] ponatur erminium sive ludria prout ipsa elegerit et utatur dictis vestibus per tres annos et in fine trium annorum faciat ei alias similes dictus Berengarius scilicet de presseto rubeo vel de scarlata et tunc recuperet vestes et sic fiat de triennio in triennium. Item faciat ei usque ad predictum festum Penthecostes capam de bifa sine penna et garnatxiem de anglesio cum penna cirogrillorum quibus]] utatur infra donum et in proximis nundinis Ville franche faciat ei [...] de Anglesio cum penna cirogrillorum et tunicam de Anglesio cum duabus paribus [...] et similes vestes scilicet capam de bisa cipressum tunicam et garnatxiem d'Anglesio et brisaldum, in estate faciat ei singulis

annis secundum formam predictam. Item faciat ei incontinenti et deinde annuatim unum par [] caligarum de stamini forti de grana et foculares quot necesse haberet [...] de tela in estate et alias duas de lencio in hieme. Predictas autem vestes cum alias novas faciat recuperare Berengarius Durfortis exceptis tunicis de Anglesio brisaldis camisis caligis focalibus de quibus dicta Elicssendis suam possit facere voluntatem. Item decernimus quod Berengarius Durfortis quicumque [] ipsi Elicssendi necesse fuerit donet ei duas savenas de seda [...] cum auro et aliam communem infra donum, ita quod cum dederit novas recuperet veteres. Item prenunciando decernimus quod dictus Berengarius Durfortis pro helemonsinis et oblationibus det annuatim dicte Elicssendi in Natale Domini viginti solidos et in Resurrectione Domini decem solidos et de ex habitacione autem sive alimentis Bernardi [] viri dicte Elissendis et aliarum personarum et equitature [...] nichil in specie ad peticionem dicte Elicssendis pronunciamus. Immo ipsum Berengarium ab ipsis specialibus peticionibus absoluimus set in genere sententiamus quod cum dictus Bernardus sit persona necessaria dicte Eliessendi in matrimonio, dictus Berengarius taliter se habeat erga dictum Bernardum filium suum quod ipsa Elicssendis pos[] sit decenter habere dictum Bernardum maritum suum [...] omnibus autem et singulis que in hac sententia prenunciata sunt debere fieri a Berengario Durfortis complendis et faciendis dictum Berengarium sententialiter condemnamus in omnibus aliis que petita sunt in quibus sententiam non est ipsum sententialiter absolventes. Lata fuit hec sentencia sexto kalendas Maii anno Domini[] millesimo CC quinquagesimo nono [...] Berengarius de Vico, Guillelmus de Bagnariis, Guillelmus de Marina, Petrus de Orta, miles, Paschalis Arberti Barchinone canonicus, Jacobus de Blandis.]

Sig+num Petri Arberti Barchinone canonici; Sig+num Berengarii de Adarono; Sig+num Ferrarrii d'Minorisa qui cum aliis judicibus hanc tulit senten-ciam[]

Ego Arnaldus de Gualba canonicus subscribo; Sig+num Jacobi Gerardi[]; Sig+num Petri de Castroaciolo vicarii domini Regis in Barchinona qui istam causam predictis judicibus delegavit.[]

Sig+num Petri Marchesii publici Barchinone notari qui hec scribi fecit et clausit cum litteris emendatis in linea in eandem ubi scibere habeat Die et anno que supra.[]

1261, March, 19.

James I makes formal declaration that the Castle of Rocabruna should be in possession of Beatrix, the widow of R. de Malan. Dated at Montpellier.

Arxiu de la Corona de Aragó, Pergaminos de Jaume I, no. 1684

Anno Domini millesimo CC^o sexagesimo primo terciodecimo kalendas Aprilis presentibus testibus infrascriptis Bernardus de Ridaure obtulit || Raimundo de Urgio quasdam litteras sigillo minori domini Regis munitas quorum series talis est. Jacobus Dei gratia Rex Aragonum, Maioricarum|| et Valentie, Comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulanus nobili et dilecto Raimundo de Urgio, salutem et gratiam. Mandamus vobis firmiter|| quatenus visis presentibus ponatis et mitatis dominam Beatricem uxorem quandam Raimundi de Malan in possessionem Castri Roche de Pe||lencha et castri de Rochabruna et omnium aliorum bonorum quos dicta domina Beatrix a vobis exigit secundum quod Petrus Arbustum canonicus barchinonensis per suam sentenciam adjudicavit. Et hoc aliquatenus non mutetis.

Datum in Montepessulano II nonas Februarii, Anno|| Domini M CC LX primo. Quam litteram Raimundus de Urgio recepit salvo sibi omni iure suo.||

Testes autem fuerunt presentes oblacione predice littere Paschalis Arberti barchinonensis canonicus, Valmano de Querolo, presbiter.|| Berengarius de Ferrario. Romanus de Ollesia presbiter.|| Sig+num Jacobi de Portu, publici barchinonensis notarii qui hoc scribi fecit et clausit|| die et anno prefixis.

12

1262, September, 8.

Property settlement between Bishop Arnau of Barcelona and Pere de Vilariacuto over property formerly granted by the Bishopric of Barcelona. A particularly full listing of the Barcelona chapter, including Pere Albert.

Arxiu de la Corona de Aragó, Pergamino de Jaume I, no. 1721

Sit omnibus manifestum quod nos Arnaldus Dei gratia barchinonensis Episcopus de consilio et assensu capitulo nostre ecclesie ex una parte et ego Petrus de Vilariacuto ex altera compromittimus in vos magistrum Bernardum de Olorda archidiachonum Ilerdensis et Arnaldum de Gualba archidiachonum Vicensis et|| Jacobum Gerardi tamquam in arbitros arbitratores atque amicabiles compositores a nobis communiter electos sub pena quingentorum morabetinorum ab utroque nostrum vobis et nobis adinvicem premissa super omnibus petitionibus quas inter nos adinvicem unus contra alterum habemus et proponere voluerimus super domo de Palaciolo et|| omnibus honoribus, possessionibus, iuribus et pertinenciis suis et aliis bonis que quandam fuerunt Guillermi de Palaciolo. Promittentes vobis et nobis adinvicem sub pena predicta quod quicquid vos inter nos iure, laude vel compositione

de voluntate partium super predictis dixeritis statueritis vel ordinaveritis ratum et firmum perpetuo habebimus omni appellacione et contradictione remotis. Promittimus etiam vobis et nobis adinvicem quod comparebimus diebus et horis a vobis et nobis assignatis et quod procedemus in dicto negocio de plano sine diffugio et malicia ad congiationem et arbitrium vestrum et uterque nostrum tornabimus in posse vestrum pignora tenenda valentia quingentos morabatinos que quidem pignora illis videlicet partis que noluerit adquiescere teneamini dare et tradere parti dictis vestris obtemperanti. Et pro hiis complendis obligamus vobis omnia bona nostra mobilia et immobilia habita et habenda. Preterea convenimus et concedimus inter nos quod predicte questiones sint determinate infra duos menses postquam ego Petrus de Vilariacuto venero ad partes Cataloniae de presenti viatico quod facturus sum ad partes Cilicie vel Apulie. Concedimus tamen vobis quod predictum tempus possitis prorogare ad arbitrium vestrum. Insuper volumus et condicimus que si per alterum nostrum staret vel fieret aliquid quin dictas questiones essent determinate infra dictum tempus quod vos possitis pignora partis per quam steterit dare parti per quam non steterit facto itaque huiusmodi compromisso. Nos magister Bernardus de Olorda Archidiaconus Ilerdensis, Arnaldus de Gualba Archidiachonus Vicensis, Jacobus Gerardi arbitri et arbitratores atque amicabiles compositores a dictis domino Episcopo et Petro de Vilariacuto electi auditis racionibus et allegacionibus utriusque partis et consideratis personarum et negotii qualitate arbitrando laudando et componendo, dicimus quod dominus Episcopus barchinonensis cum consilio et assensu sui capituli absolvat, diffiniat et remittat dicto Petro de Vilariacuto et suis omne ius quod sibi et ecclesie Barchinone competit ratione testamenti Guillermi quondam de Palaciolo et ratione testamenti domini Berengarii quondam bone memorie episcopi Barchinone vel qua cumque alia ratione jure vel causa in domo de Palaciolo cum tendonibus possessionibus et pertinenciis suis et in omnibus honoribus et bonis que quondam fuerunt predicti Guillermi de Palaciolo excepto directo dominio secundum quod infra dicetur et quod dictus Petrus de Vilariacuto et sui successores perpetuo teneant dictam domum et omnes honores predictos pro predicto domino episcopo et successoribus suis episcopis Barchinone secundum usum et consuetudinem Barchinone et faciant homagium dicto Episcopo et donent potestatem de dicta domo et dictus Petrus de Vilariacuto faciat super hoc convenientias dicto Episcopo ad arbitrium et cognicionem nostram. Item arbitrando dicimus quod dictus Petrus de Vilariacuto tantum possit facere stabilimentum pro anima sua in Ecclesia Barchinone tantum si voluerit de toto honore qui est in parrochia Sancte Agnetis qui fuit Guillermi de Palaciolo quondam et in hoc casu aliquod dominium non habeant dominus Episcopus et successores sui in dicto honore. Item dictus Petrus de Vilariacuto tantum possit dictum honorem Sancte Agnetis vendere donare et in ultima voluntate legare cuicunque persone voluerit sine aliquo laudoysmo. Ita tamen quod ille qui dictum honorem habuerit teneat ipsum pro domino Episcopo Barchinone vel si maluerit dictus Petrus possit ipse tantum dictum honorem parrochie Sancte

Agnetis cum omnibus melioramentis que ibi fecerit vendere et donare per alodium sine aliqua contradictione domini episcopi Barchinone. Ita tamen quod dictus Petrus de Vilariacuto in emendam et recompensationem dominii dicti honoris donet, assignet et concedat Episcopo Barchinone et successoribus suis duas quarterias[] frumenti receptabilis censuales ad mensuram de Granullariis annuatim in kalendis Augusti in honore ydoneo et sufficiente ad prestacionem dicti census cuius honoris dominium sit dicti Episcopi. Item quod possit dictus Petrus de Vilariacuto in quocumque loco magis voluerit de predicto honore Sancte Agnetis construere[] molendinum cum domibus turre et columbario et hec sint alodium dicti Petri de Vilariacuto et suorum. Ad hec nos Arnaldus Dei gratia barchinonensis Episcopus cum assensu et consilio capituli nostre Ecclesie et ego Petrus de Vilariacuto predictus per nos et omnes successores nostros laudamus concedimus et[] approbamus predicta omnia prout per dictos arbitros et arbitratores pronunciata fuerint cum sint acta ad comodum et utilitatem utriusque nostrum. Promittentes adinvicem quod contra predicta non veniamus per nos vel per interpositam personam aliquo iure vel aliqua ratione. Actum est hoc sexto idus Septembris anno[] Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo.

Ego Arnaldus barchinonensis Episcopus subscribo. [Signed in uneven lines].

Ego Magister [...] Archidiaconus barchinonensis hoc firmo.

Sig + num Jacobi Gerardi.

Sig + num P. de Olivella decani barchinonensis.

Sig + num Berengarii d'Espiellis barchinonensis precentoris.

Sig + num Magistri Bernardi de Olorda sacriste barchinonensis.

Ego Petro Despiellis subscribo.

Sig + num A. de Picalcherio.

Sig + num Petri Arberti barchinonensis canonici.

Sig + num Petri de Insula [...] canonici.

Sig + num R. de Montesigno.

Sig + num Petri de Meserata.

Sig + num Betrandi de Molendinis barchinonensis canonici.

Ego G. Drasanis subscribo

Sig + num Berengarii de Petra

Ego Umbertus de Lauro subscribo

Ego Magister Petrus de Muret Archidiacanus maioricensis et canonicus barchinonensis subscribo

Sig + num Bernardi de Sancto Fausto barchinonensis canonici.

Sig + num Magistri Arnaldi barchinonensis canonici.

Ego P. de Pirariis canonicus Barchinone subscribo.

Ego Bernardus de Bonafide canonicus Barchinone subscribo.

Ego B. Sancta Eugenia qui hoc firmo.

Sig + num Bernardi de Serriano canonici Barchinone

Sig + num Paschali Arberti barchinonensis canonici.

Sig + num Guillermi scriptoris barchinonensis canonici
 Sig + num Berengarii de Petra
 Ego G. de Ruvyra barchinonensis canonicus subscribo
 Ego A. de Gualba barchinonensis canonicus subscribo
 Testes huius rei fuerunt Guillermus de Ruvyra clericus, Geraldus de Gualba
 canonicus Vicensis, Raymundus de Modiali, miles, Petrus Marci notarius et Petrus
 de Furno
 Sig + num Petri Marchesii publicis barchinonensis notarii qui hoc scribi fecit
 et clausit cum litteris rasis et emendatis in linea III ubi scribitur super predictis, die
 et anno quo supra.

13

1264, October, 20.

*Arbitrated sentence between Ermengaud de Banyeres and Guillem de Santa Coloma
over feudal property and personal disputes.*

Arxiu de la Corona de Aragó, Pergaminos de Jaume I, no. 1770

Hoc est translatum ab originali beneque fideliter sumptum vere translatum abstractum etiam a quodam instrumento divisum per alphabetum hoc est per a.b.c. quod est actum XII kalendas Novembris Anno Domini M CC LX quarto testibus presentibus Berengario de Condamina, Guillelmo de Rexaco, Petro de Prato, Guillelmo de Romaneto, Petro de Riaria, Ferrario de Calderis ac Bernardo Ricolpho ex castro Muredine, cuius series talis est et sic incipit: Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio, sexto decimo kalendis Aprilis. Cum inter Ermengaudum de Bagnariis agentem ex una parte et Guillelum de Sancta Columba quoniam defunctum ex altera fuisset compromissum in Raymundum de Rippis tamquam in arbitrum arbitratorem, laudatorem seu amicabilem compositorem quod quicquid ipse diceret laude compositione voluntate vel arbitrio consilio vel sentencia simul cum Petro Alberto canonico Barchinone inter eos super omnibus questionibus et demandis quas alter contra alterum haberet vel habere posset, ratum et firmatum haberent prout in compromisso inde confecto latius continetur. Et postea de voluntate partium fuit associatus vel coniunctus dicto Raymundo de Rippis alter arbiter scilicet Ferrarius de Turrillis et fuit etiam condictum inter partes quod Paschalis Arberti frater dicti Petri et etiam Petrus Marchesii notarius vel alter eorum possent colligere audire et examinare negocium quandocumque dictus Petrus Arberti esset aliquibus negotiis occupatus. Et in dicto negocio fuit processum usque ad publicationem et examinationem testium prout hec omnia in compromisso et in actis inde confectis

latius continentur. Et postea pendente sic negocio alter ex arbitris scilicet Ferrarius de Turrillis, alter etiam ex litigantibus Guillelmus de Sancta Columba viam fuerint universe carnis ingressi, et sic per mortem || eorum fuerit finitum dictum compromissum, placuit dicto Ermengaudo de Bagnariis et Guillemono de Sancta Columba filio et heredi dicti Guillelmi de Sancta Columba quondam iterum de novo compromittere in dictum Ramundum de Rippis aprobando et confirmando expresse omnia que coram dictis Raimundi || de Rippis et Ferrario de Turillis et predictis Petro et Paschali Arberto atque Petro Marchesii actita fuerint hinc est: Quod nos Ermengaudus de Bagnariis ex una parte et ego Guillemonus de Sancta Columba filius et heres Guillelmi de Sancta Columba quondam ex altera compromittimus in vos Raimundum de Rippis tamquam in arbitrum arbitratorem laudatorem atque amicabilem compositorem a nobis communiter electum sub pena ducentorum aureorum ab utroque parte promissa et sollempniter stipulata quod quicumque vos laude compositione, arbitrio, consilio vel voluntate vel firmando simul || cum Petro Arberti Barchinone Canonico et Berengario de Vicco inter vos duxeritis discernendum super omnibus questionibus et demandis quas iam alter contra alterum movit ut in actis inde confectis plenius continetur. Servabimus et habebimus illud ratum quo compromiso die et anno predictis facto || et a partibus sic corroboratoribus post plures dies et longam disputationem partes comparuerunt coram predictis Raimundo de Rippis Berengario de Vicco et Petro Arberti postulantes quo modo debent procedere ad negocii diffinitionem. Visis itaque et auditis et diligenter examinatis omnibus que primo || acta fuerunt coram Petro et Paschali Arberto et Petro Marchesii et hiis que postea sunt secuta. Visis etiam et perfectis depositionibus testium et instrumentis coram nobis productis et tocius negotii circumstanciis consideratis, nos Raimundus de Rippis predictus simul cum Berengario de Vicco || et Petro Arberti ad reformationem pacis et concordiam respectum habentes postmodum laudationis arbitratus consilii arbitri atque amicabilis compositionis laudando arbitrando consulando atque amicabiliter componendo volumus dicimus statuimus et ordinamus quod Guillelmus de Sancta Columba et eius successores de cetero non possint guerram facere de castro et hominibus de Muredine pro guerris suis vel alienis nec possint eis alicui comodare nec in aliquibus cavalcatis vel guerris ducere mittere vel accommodare nisi forte dictus Guillelmus de Sancta Columba || et eius successores habentes guerram ratione dicti castri et eorum qui sub ipso continentur, cum aliquo vel aliquibus nolentibus ab eis promittentibus et facientibus ius recipere in quo casu omnes homines dicti castri teneantur ipsum Guillelum et successores suos et omnia que in termino dicti castri sunt vel erunt etiam || iuvare atque defendere infra terminos tamen dicti Castri contra cunctos homines preter quam contra dominos superiores. Eodem etiam modo dicimus quod si aliquis vel aliqui facerent guerram dicto Guillemono de Sancta Columba et eius heredibus pro iuribus et possessionibus que ipse Guillelmus || habet in castro de Salent et in turre sive forcia dicta de Badalona qui quondam fuit [.....] ipsius Guillelmi et Berengarii scilicet de Turri [.....] eis et nollent accipere ius ab eo. Et ipse

vel eius successores essent parati facere iusticie complementum et de hoc || habeant evidens testimonium a curia Barchinone in tali casu pro defensione tantum dictorum locorum ad requisitionem dicti Guillelmi et successorum suorum in castro de Muredine teneantur ad ipsa loca venire et ea defendere cum expensis tamen dicti Guillemoni vel successorum eius. || Et si sine gravi periculo personarum ad dicta loca poterint pervenire. Et si castrum de Muredine tempore dicte requisitionis in guerra cum aliquo non fuerit nec tempore guerre dictum castrum de Muredine remaneat indefensum a defensione tamen dictorum locorum scilicet castro de Salent et turris de Badalone || excipimus homines de dominicaturis dicti Ermengaudi et homines ecclesiarum que sunt in termino dicti castri de Muredine. Item super tribus mansis scilicet de [.....], de Quintanis et de Mascort quos Guillelmus de Sancta Columba pater dicti Guillemoni de Sancta Columba dedit ecclesie Sancte Margarite sine consensu dicti Ermengaudi et predecessorum suorum quos dictus Ermengaudus petiit ad feudum suum secundum statum priscinum reduci, quosque Guillelmus de Sancta Columba pater istius Guillemoni concessit eos esse de feudo dicti Ermengaudi et in iudicio dixit donationem predictam revocaturum et dictos mansos || ad feudum ipsius castri reducturum. Dicimus, volumus et mandamus sub pena in compromesso comprehensa a proximis kalendis Madii ad unum annum taliter revocet dictam donationem quod dictos tres mansos reducat sine obstaculo ad pristinum statum. Item dicimus quod Guillemonus de Sancta Columba || servet indempnes homines de Muredine super omnibus debitibus et firmanciis in quibus Guillelmus de Sancta Columba quandam pater dicti Guillemoni pro debitibus propriis eos fecit obligari quibuscumque creditoribus et quod decetero ipse Guillelmus vel eius successores non compellant homines dicti castri ad fidem iurandum vel obligandum se aliquo modo pro debitibus propriis ipsius Guillermi et successorum eius pro omnibus vero aliis petitionibus quas dictus Ermengaudus fecit contra Guillelmum de Sancta Columba quandam patrem istius Guillemoni tam ex persona dicti Guillermi quam etiam ex persona Bernardi de Guardiola inferioris castelani ratione iniuriarum exaccionum || vel quorumlibet dampnorum que dicebat ab eis fore illata sibi et dictis hominibus de Muredine tempore accepte potestatis et etiam aliis temporibus dicimus secundum modum predictum quod Guillemonus de Sancta Columba donet et tradat in emenda omnium predictorum et predicto Ermengaudo de Bagnar||is quingentos solidos istius monete de terno, de quibus solvat sibi incontinenti trecentos solidos et residuos ducentos solidos in festo Sancti Michaelis proximo venturis sequenti et quod dictus Guillelmus de Sancta Columba et Bernardus de Guardiola temporibus accepte potestatis ab Ermengaudo vel quibuslibet aliis [....], || nullam faciant toltam, forciam vel acapte hominibus dicti castri. Set si dictus Ermengaudus vel eius successores fecerint predicta habeant in illis Guillelmus de Sancta Columba et fuit medietatem sicut in instrumento conveniencie continetur. Omnes autem questiones quecumque sint et quarumcumque quantitates ex parte Ermengaudi facte omnino sint sopite et in eis dicto Ermengaudo silentium inponimus salvis omnibus que superius continentur.

Similiter censuimus super hiis que Guillelmus de Sancta Columba asserebat dicendo se de jure suo posse facere guerram de castro et hominibus de Muredine et quod poterit eos ducere || in calvacatas et in guerras suas et amicorum suorum et quod poterat eos prestare cuicumque vellet ad guerram faciendam asserendo quod predecessori sui hoc aliquando fecerunt ne hoc decetere fiat inhibemus ipsi Guillelmo et eis successoribus perpetuum silencium imponendo. Salvis omnibus || que ei et suis successoribus superius sunt concessa. Latum est hoc arbitrium, laudum sue amicabilis composicio quinto kalendis Aprilis Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto presentibus partibus et presentibus etiam testibus scilicet Guillelmo de Cigiis, Guillelmo de Valleviridi, || Raymundo de Vitraria, Bernardo de Petra de Villa equorum et Ferrario de Minorisa. Et incontinenti dictus Ermengaudus et dictus Guillemonus de Sancta Columba laudaverunt, aprobaverunt et firmaverunt coram predictis testibus predictum arbitrium, laudum seu amicabilem compositionem.

Sig + num Ray || mundo de Rippis qui hec laudo et firmo. Sig + num Berengarii de Vicco predicti qui hiis subscribit. Sig + num Petri Arberti canonici qui predictis interfui et subscripsi. || Sig + num Petri Marci notarii publici Barchinone qui hec scribi fecit, clausit cum litteris appositis in linea III ubi scribitur et, et in linea septima ubi scribitur ex alterum, et in linea XXI ubi scribitur posse, et cum litteris rasis et emendatis in linea XII ubi dicitur in, et in linea || XVI ubi dicitur et, et in linea VI ubi dicitur eis, die et anno quo supra. ||